

Šiame numery

O, poetai, o, kritikai!
Dr. Jono Griniaus literatūrinė kritika.
20 metų nuo arkiv. M. Reinio žuvimo.
Lituanistikos instituto suvažiavimai.
Icchoko Mero apsakymas.
Sunkioji Lietuvos kova.
Krėvė ir Marcinkevičius scenoje
B. Pūkelevičiūtės dovana mažiesiems.

SVARUS ĮNAŠAS Į MŪSŲ LITERATŪROS KRITIKĄ

PR. VISVYDAS

Jonas Grinias, VEIDAI IR PROBLEMOS LIETUVIŲ LITERATŪROJE. I. Redagavo A. Liutma, S. J. Išleido Lietuvių katalikų mokslo akademija Romoje 1973 m. Tiražas 1000 egz. Spaustuvės išlaidos apmokėtos prof. dr. Kazio Almino. Lietuvių fondo ir L. K. M. Akademijos lėšomis. Leidinys 408 psl., kainą \$14.00, gaunamas ir "Draugas".

Lietuvių Katalikų mokslo akademija šiemet išleido solidžią knygą — Jono Griniaus perredaguotą straipsnių rinkinį "Veidai ir problemos". Be abejo, ši knyga praturtina mūsų gan lieta kritikos raštų lentyną. Mūsų literatūroje yra pakankamai įdomių temų ir patrauklių asmenybių, į kurias įsigilinus, aiškėja ir lietuvių tautos dvasinė raida.

Jono Griniaus estetikos principai paremti krikščionišku idealizmu. Jie daug kam pažįstami iš jo paskaitų Vytauto Didžiojo universitete Kaune ir iš straipsnių periodikoje. Vladas Kulbokas J. Grinių yra pavadinęs "moderniuoju Jakštu", nes ir jo grožio kriterijuose atsispindi Amžinasis Logos. Savo idealizmą J. Grinias paantrina kovingu įsipareigojimu ginti lietuvių literatūrą nuo faktų klastojimo, kurį vykdė ir dar šiandien tebevykdo bolševikai.

Veikale Jonas Grinias tyrinėja K. Donelaičio, Maironio, V. Krėvės, V. Mykolaičio-Putino, B. Brazdžionio kūrybą, rašo apie Adomo Jakšto ir Balio Sruogos poleminę kovą, vykusią 1920-1925 metais; iškelia Juozo Ereto pedagoginę ir rašytojinę reikšmę; kritiškai apžvelgia literatūrą pavergtose Lietuvoje; duoda kelias išsamias recenzijas. Greta literatūrinės analizės liečiamos ir mūsų tautos problemos, iškilusios atgimimo, nepriklausomybės ir okupacijų metais.

Tur būt, nėra esteto, kuris savo samprotavimuose galėtų išjungti nuotalkos srovę. Kitais žodžiais, nėra kritiko, kuris savo objektyviausias mintis nepasodrintų emocija fraze. Nedaro išimties ir Jonas Grinias. Daug kur jis griebliai teisėjo plaktuko, neatsisako ironijos, sarkazmo, pašaipos. Kandžiū poleminių stiliumi parašytas išsamus straipsnis "Kristijono Donelaičio sužalotas veidas", kuriame talkiausiai parodoma, kokių būdu komunistai klastoja mūsų literatūros sampratą. Autorius kritiškai pažvelgia į Vilniuje išleistą (1964) L. Gineičio knygą "Kristijonas Donelaitis ir jo epocha", kurioje "Metų" dainius įbrukamas į susiaurintą baudžiauninkų grynų vaidmenį. Apie Donelaičio religingumą beveik nešneka. Atidžiai analitikos ir grožinės literatūros saviveikai, nukentės ir visas literatūrinis vyksmas.

K. R.

rius ir jam rūpėjo lietuvininkų dvasinis išganymas. Šioje polemikėje studijoje išryškėja ne tik Donelaičio krikščioniškas humanizmas, nesavanaudiškas pietizmas, bet ir visa eilė kompozicinių priemonių, kurios padaro "Metus" menišką kūrinį.

Tekste iškyla kontroversinis klausimas — ar Donelaičio poezija priskirtina realizmui, kaip teigia marksistai, ar idealizmo realizmo santuokai, kurią "Metuose" mato J. Grinias. Jis rašo: "Donelaičio Metuose aiškiai matyti, kad poetas nekuria realistinių vaizdų tik tam, kad jais gėrėtųsi. Jie nėra jo tikslas, o tik išraiškos priemonės. Realistinius vaizdus veda Donelaičio idealistinė nuotaika ir jo mokymui pasidavusi mintis" (33).

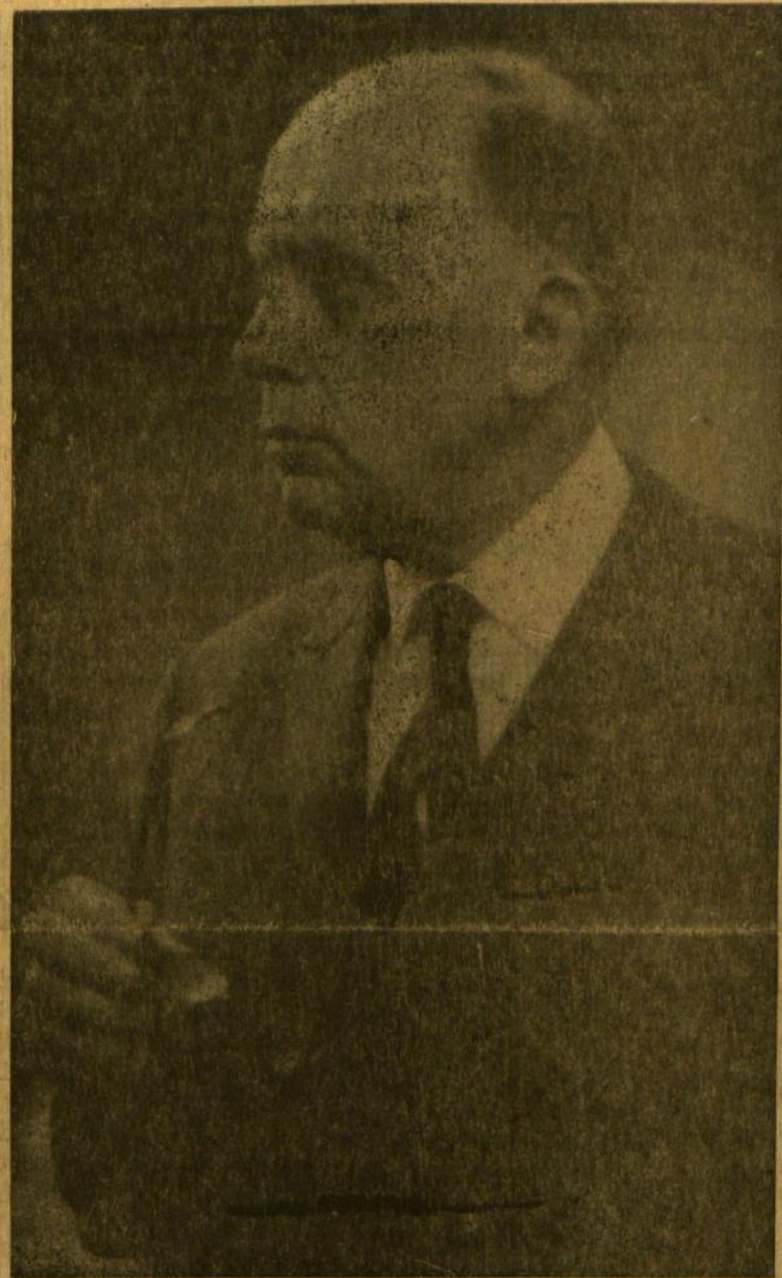
Vis dėlto nesuprantama, kaip gali "realistinius vaizdus vesti idealistinė nuotaika". Metaforiškai tai gana graži frazė, bet logikoje šlubuoja, nes literatūrinio metodo sąvokos "realizmas", "idealizmas" sumaišomos su rašytojų nuotalkomis. Tokiu būdu ir Žemaitės ar Vinco Krėvės kai kuriuos apsakymus negalima būtų vadinti realizmu, nes kai kada jie buvo rąšomi su idealistine intencija pakelti žmonių moralinį lygį.

"Veidų ir problemų" žymiąją dalį — 260 puslapių — užima įvairgi studija "Vincas Mykolaitis-Putinas kaip kūrėjas". Tai 1963 metais volikiškai parašytos studijos išplėsta versija.

Tiesiog galia, kad toks svarus darbas taip ilgai išdūlėjo svetimos kalbos aruoduose ir nepasirodė atskira lietuvių knyga. O mums gi taip stinga akademinio lygio literatūros analizių, nagrinėjančių įjymių lietuvių rašytojų bei poetų asmenybes. Itin mokslinio tyrinėjimo reikalingi tie kūrėjai, kurie mūsų istorijon įspaudė ne kelias atsitiktines pėdas, bet nutiesė ilgą, vingiuotą labirintą.

V. Mykolaitis-Putinas ir yra sukūręs tokį labirintą. Jo dvasinė veikla apima platų mūsų tautos gyvenimo etapą. J. Grinias, palyginti, atsargiai ir tautaliai liečia V. Mykolaičio-Putino ilgo gyvenimo faktus ir visą dėmesį koncentruoja idėjinėn pušėn, bandydamas patyrinėti "pagrindines temas ir problemas, kaip poetas jas suprato, jautė, išreiškė, apipavidalino". Prieš skaitytoją atsiveria nuožmi romantinių — simbolistinių temų panorama: viršūnės, gėmės, amžiai, sapnai, suabstraktinta gamta, sutemos, vakaras, naktis, aušra, meilė, moteris, mergelė, įvairios Dievo prasmės, maištas, prometeizmas egocentrizmas, laisvė ir t. t.

Tiesiogai autorius tebsibi V. Mykolaičio-Putino kūrybos antrojo pavasario senatvės metais. Tačiau nenurodo tikrųjų tokio atgimimo priežasčių Ar

Dr. Jonas Grinias

Nuotrauka Vytauto Mažello

tal paskatino vien tik atolydis bolševikų valstybėje? Gal buvo ir kitų konkretnių, artimesnių akstinių, kurie turės paaiškinti ateities analizę? Paskutiniai poezijos rinkiniai "Būties valanda" ir "Langas" juk slepia tą konkretų "kažką", kurio atskleidimas turėtų suintriguoti ne vieną akademiką. O gal nauja erotikos ar platoninės meilės banga atnešė poetui įkvėpimą naujai kūrybai?

Faktas, kad V. Mykolaitis-Putinas, erotinių galių veikdamas, ryžosi pasitraukti iš kunigystės, yra jo kūrybos svarbiausioji vieta. Į ją J. Grinias kreipia ypatingą dėmesį ir išvysto gan efemeriską, susimbolintą erotikos schemą. Joje dominuoja ne motiniškumo pradai, bet mergelė. J. Griniui Putino gamta yra mergautinė, be motinystės lizdo. Čia juda tik akaistis pavidalai: nesuteptosios mergelės, skausmingos vaidilutės, vienuolės įkvėptos, nepažįstamosios, nepasiekiamos...

Moters idealizavimas, suprantama, nėra naujiena literatūroje. Jis stipriai reikšėsi viduramžių romantikų ir simbolistų lyrikoje. Jis skamba ir šių laikų matriarchatą teigiančioje poezijoje. Būty naudinga, jei "Problemų" autorius būtų mėginęs nurodyti Putino nusižiūrėtą moters idealizavimo literatūrinį pirmavaldį. Paliekant Dantės Beatricę, Petrarkos Laurą ar Hoelderlino Diotimą ramybėje, atrodo, simbolistų maniera — V. Solovjovo

sa, Dievo vardą Putinas mini retai, bet poetinėmis priemonėmis dažnai akcentuoja jo prasmes. Jis gali būti sulyrintas Rūpintojėlis, budriai žvelgiantis į vargdienų rūpesčius. Bet dažniausiai Jis yra deistų racionalistų Dievas, "kuris, pirmą kartą užaukęs pasaulio laikrodį, jo tolimesne eiga nebesirūpina".

Religinio jautrumo pavyzdžiu J. Grinias nurodo vieną išpūdingiausių Putino vėlyvojo laikotarpio šedevrų — "Bachas (Mišios h-moll)". Poemoje Dievas vaizduojamas kaip vargonų Meistras, grojantis bolševikų suniekinatoje šventovėje ir savo prakilnia muzika pravirkdantis bažnyčios piliorius. Šitame kūrinyje J. Grinias mato grynai religinius motyvus, kuriuos, jo nuomone, anuo metu stipriai jautė V. Mykolaitis. Tai — "krikščionių apmirusios sielos prisikėlimas". Žinoma, "Bachas" poema galėtų reikšti ne vien religinį, bet ir žmogiško pakilimo momentą, asmeninę poeto pergalę prieš buitines autemas.

Kūryboje gvidenamas Putinui įgimtas maištingumas. Žinoma, protesto nuotalkomis poetas tik pratęsia romantikams būdingą laikyseną — prieštintis prieš bet kokią laisvės varžymą. Šia proga norėtusi pacituoti talkiā Stephen Tonsor pastabą: "Didieji revoliucionieriai romantinėje poezijoje ir filosofijoje savo veiklą pradėdavo teologijoje. Nuo Hoelderlino ir Hegelio iki Nietzsches ir Joyce jie buvo nevykę kunigai ir paviršutiniški pastoriai. (...) Romantikai poetai ir filosofai stengėsi įkelti žmogų į dieviškumo viršūnę" (Fr. Hoelderlin, an early modern, 59).

Neįmanoma trumpoje recenzijoje net paviršutiniškai paliesti visą J. Griniaus V. Mykolaičio-Putino nagrinėjimo masvą. Knygoje yra ir kitų nemažiau įdomių rašinių. Pavyzdžiui, istoriškai reikšmingame straipsnyje "Adomo Jakšto ir Balio Sruogos kova" atsiveria tikrai gyvas mūsų Nepriklausomybės literatūros ankstyvasis tarptas. Išryškėja abiejų kritikų-poetų temperamentos ir tai nelabai teigiamas B. Sruogos charakterio bruožas (o gal tik aistringo literato persitengimas?) — "fabrikuoti" faktus, kai atsiranda reiklaus oponentą (Jakštą) suniekinti.

Vinco Krėvės istorinių dramų — Šarūno, Skirgallos, Mindaugo, Likimo kelių — analizėje autorius tebsibi V. Krėvės kontrastais tiek literatūroje, tiek politikoje, tarp kitko pažymėdamas, kad apie šį rašytoją dvilypumą yra rašęs B. Raila. Man atrodo, kad žodis "dvilypumas" netinka V. Krėvės humaniškam charakteriui apibūdinti. Perėjimu iš vienos pozicijos į kitą yra "sirgę" visa eilė kūrėjų. Imkime T. S. Eliotą ar Andre Gide. Negalima sakyti, kad jie buvo dvilypiai. Tiesiog tam tikru laiku darydavo lemtingus dvasinius posūkius.

Apie Maironį J. Grinias rašo (Nukelta į 2 psl.)

Dvidešimt metų nuo arkiv. M. Reinio žuvimo

Lapkričio 8 d. suėjo dvidešimt metų nuo kankinio, žuvusio Sovietų Rusijos Vladimiro kalėjime, arkivyskupo Mečislovo Reinio mirties. Jis mirė 1953 m. lapkričio 8 d.

Arkiv. Mečislovas Reinys buvo gimęs 1884 m. vasario 5 d. Madagaskaro vieniemyje, Daugailių v., Utenos apskr. (ateinančiais metais suais 90 metų nuo jo gimimo). Mokėsi Antaite, Mūrinėje, Ašmenoje ir Rygoje. Nuo 1901 m. mokėsi Vilniaus kunigų seminarijoje, Petrapilio dvasinėje akademijoje, kur gavo teologijos magistro laipsnį. Tuoj po to išvyko į Liuvoną, Belgijoje, ir studijavo filosofiją, psichologiją, fiziką, chemiją, mineralogiją, biologiją, fiziologiją ir politinę ekonomiją. 1912 m. gavo filosofijos daktaro laipsnį. Dar lankė ten pat gamtos mokslų fakultetą. Taip pasirodęs moksliniam darbui, vėliau buvo įvairių kursų lektorius ir, įsteigus Lietuvos universitetą, psichologijos profesorius. Tuo pačiu metu dirbo visuomeninį darbą ateitininkuose, pavasarininkuose, krikščionyse demokratoose ir kt. 1919

m. bolševikų kalintas, o vėliau lenkų ištremtas iš Vilniaus į nepriklausomą Lietuvą. 1925 - 1926 m. buvo Lietuvos užs. reikalų ministeris, dalyvavo tarptautinėse konferencijose, būdamas ministru ir anksčiau. 1926 m. paskirtas Vilkaviškio vyskupu koadjutorium, nuo 1940 m. Vilniaus apaštalinio administratorium ir tituliniu arkivyskupu. 1947 m. bolševikų Vilniuje suimtas už tai, kad viešai pareiškė protestą prieš jo parašą klasojimą.

Apie jo mirtį vokiečiai protestantais, kartu su arkiv. M. Reinio buvęs tame pačiame kalėjime, yra pareiškę: "Jo laikysena yra tikrai Bažnyčios šventojo laikysena". Arkiv. M. Reinio testamentiniai žodžiai, pasakyti kalėjime prieš mirtį: "Tebus pašlovinti nenusilenkę prieš netiesą. Jie gyvena amžinai".

Be visuomeninės ir religinės veiklos, arkiv. M. Reinys plačiai reikėsi ir spaudoje, rašydamas mokslinio ir visuomeninio pobūdžio straipsnius, studijas ir kt. Arkiv. M. Reinys yra lankęsis Amerikoje ir aplankęs daugelį lietuvių parapijų.

Arkivyskupas Mečislovas Reinys (1884. II.5 — 1953. XI.8)

Bažnytinės teisės kongresas Milane

Kaip žinoma, po II Vatikano Susirinkimo imtasi kodifikuoti arba peržiūrėti Bažnyčios teisių kodeksą, pritaikant jį tiek prie pasikeitusių laikų sąlygų, tiek prie II Vatikano Susirinkimo nutarimų. Nenuostabu, kad popiežiaus tam darbui skirtos komisijos, kuriai vadovauja kard. Felici, darbus seka ne tik bažnytinės sferos, bet ir pasauliečiai juristai. Spauodoje dažnai pasirodo įvairių pageidavimų, sugestijų, kurios būtų panaudotos tame dideliame ir komplikuotame darbe. Kard. Felici vadovaujama komisija jau kelis kartus susiuntė vyskupams pagamintus projektus susipažinti, prašydama padaryti pastabų, pasiūlymų. Jų būta tiek, kad darbas turėjo būti pradėtas veik iš naujo.

Bendriesiems bažnytinės teisės klausimams pasvarstyti yra ruošiami specialūs kongresai. Pirmasis jų buvo prieš penkerius metus Romoje. O antrasis — šiemet rugsėjo mėn. viduryje Milane, kuriame dalyvavo iš viso pasaulio ne tik bažnytinės, bet ir civilinės teisės specialistai.

Bendroji šio tarptautinio kongreso tema buvo "Asmuo Bažnyčios santarkoje". Kaip ir buvo galima spėti, diskusijų ir svarstymų metu tuoj išryškėjo "tradicionalistai" ir "progresistai". Jų tarpe diskusijos kartais buvo labai gyvos, karštos. Tačiau, viską sumavus, galima tvirtinti, kad tarp ekstremistinių iš vienos ir iš antros pusės pasiūlytų tezių laimėjo moderuota linija, kurioje buvo pabrėžta reikala, jog dabartinėje modernioje bažnytinėje organizacijoje labiau būtų atsižvelgta į žmogiškąją prada, atmetant visokius naujoviškus nukrypimus ir pasiklydimus.

Sintetiškai sumant įdomesnius kongreso darbu argumentus, verta paminėti, kad nuomonių susikirtimas pasireiškė jau nuo kongreso darbų pradžios, kai vadinamas "tradicionalistų" kard. Felici paskaitė savo paskaitą: "Bažnyčia turi ginti savo autoritetą nuo bet kokių prieštaravimų" (kontestacijos). Kard. Felici tezei pasipriešino Romos universiteto rektorius prof. D'Avack. Jis kritikavo priešsusirinkiminę Bažnyčią, kuri buvusi griež-

tai suhierarchinta ir siūlė, kad ateities Bažnyčia būtų "lygių bendruomenė", kurioje visi, krikšto sakramento galia, — visų kupai ir pasauliečiai, turėtų tas pačias teises ir visi dalyvautų Bažnyčios uždaviniuose. Radikaliai priešinga tezė buvo Chieti vyskupo Fagiolo, kuris pasisakė esąs šalininkas ir gynėjas Bažnyčios kaip "tobulos bendruomenės", statydamas ją prieš netobulą — valstybę. Abi šias priešingas tezes bandė suderinti Romos popiežiškojo saleziečių universiteto profesorius Lecer savo paskaita "Bažnyčia ir politinė bendruomenė". Jo pagrindinė mintis — abi tarnauja žmogaus asmenybei palaikyti ir ginti.

Kitos nuomonės buvo "progresistų" vadas Tėvas Ivo Congar. Jis dėstė, kad dabartinė Bažnyčia esanti toli nuo pilnos pagarbos žmogaus asmenybei, nes pvz. neleidžia Bažnyčioje prieštaravimo ir net neprileidžia moterų prie kunigystės...

Bet Bažnyčia yra ne tik šiandieninė realybė. Ji jau du tūkstantčiai metų yra "societas humana" (žmogiškoji bendruomenė). Reikia tad pažvelgti, kokią vietą žmogus — asmuo užėmė Bažnyčioje praityje. Pagal Feraros universiteto kanonų teisės profesorius Bellini, praityje, ypač viduramžių stagnacijos periode, žmogaus erdvė Bažnyčioje buvusi labai ribota. Tokiam teigimui oponavo dr. Fumagalli — Carugati (moteris), kuri įrodinėjo, kad kaip tik viduriniais amžiais išryškėjo ir tiesiog pražydė įvairios teologinės, filosofinės ir politinės srovės. Tarp šių dviejų gana kategoriskų sprendimų apie žmogų viduramžių Bažnyčioje, įsiterpė Romos universiteto profesorius De Luca, kuris įrodinėjo, kad Bažnyčios teisėje visuomet buvo respektuota ir ginta žmogaus asmenybė.

Reikalą sugyventi Bažnyčios šalutines organizacijas, kaip pvz. Katalikų akcija, dėstė Torino universiteto profesorius Oliviero, kuris drauge su kitais smarkiai kritikavo "nepagydomą Bažnyčios žaidimą" — II Vatikano Susirinkimo įvestas liturgines reformas.

Kongresui tie, kurie negalėjo jame dalyvauti, atsiuntė savo sugestijų ir pasiūlymų. Bene įdomiausias pasiūlymas yra atsiųstas iš Ispanijos profesorius Barberena — įvesti į Bažnyčios teisių kodeksą suvėlinimą krikšto sakramento, kuris turėtų būti teikiamas asmeniui gerai apsigalvojusiam ir apsisprendusiam pagal savo laisvą valią. Apie krikšto sakramentą kalbėjo ir Nimegeno (Olandijoje) katalikų universiteto profesorius jėzuitas Hui-zing, kuris irgi buvo tuo nuomonės, kad, pagerbiant žmogaus asmenybę, krikštas turi būti suteiktas, kada žmogus pats laisvai apsisprendžia jį priimti.

Kaip ir išvada iš kongreso darbų buvo dvi paskaitos profesorių Bidador ir Giacchi. Juodu dėstė, kad Bažnyčia visuomet turi būti artima žmogui, kad žmogus galėtų labiau priartėti prie Bažnyčios. O tai vyksta tik per respektą žmogaus asmenybės visose srityse, taigi ir Bažnyčios teisių kodekse.

J. V.

NAUJOJO PROF. MACEINOS VEIKALO ISTORIJA

Prof. A. Maceina savo naujojo veikalo "Krikščionis pasaulyje" įžangoje informuoja kaip ta knyga atsirado: Sv. Jono Krikštytojo parapijai Toronte minint isikūrimo dešimtmetį, jos klebonas kun. Petras Ažubalis panūdė su sukaktį paminėti kokių kultūrinio ženklu, išleidžiant kurio lietuvių autoriaus veikalo. Buvo pasirinktas prof. Maceina. Jam kun. Ažubalis 1958 m. perteikė laišku ta mintį. Prof. Maceina sutiko, tačiau persikėlė iš Freiburgo į Muensterio universitetą, liga ir kiti darbai sukludė. Bet praslinkus 15 metų veikalas buvo paruoštas, spausdinamas ir jau šį rudenį pasirodys knygu rinkoje, Krikščionis Gyvenime serijoje.

BAŽNYTINIŲ TEISININKŲ PIRMININKAS

JAV bažnytinės teisės specialistų draugijos pirmininku išrinktas kun. D. E. Heintschel, gyvenęs Toledo, Ohio.

Atnaujintas Vinco Krėvės "Raganius" ir Justino Marcinkevičiaus "Mindaugas" Jaunimo centro scenoje

Vinco Krėvės "Raganius" inscenizuota ištrauka apie du draugus Kuklį ir Gugu, atsidūrusius po mirties prie dangaus vartų, ir Justino Marcinkevičiaus "Mindaugo" dramų gabalas Čikagiečių vienokia ar kitokia proga jau buvo matyti ir anksčiau.

Šį kartą (lapkričio 3 d.) abu autoriai vienu vakaru praėjo dar išpūdingiau. Visa kompozicinė ir mizansceninė prasme naujumo šį kartą nemažai atnešė Nijolė Martinaitytė, pasikviesta režisuoti šiuos spektaklius.

"Mindaugė" anksčiau nuošaly paliktą Mindaugienės Mortos vaidmenį dabar su širdį draskančia tragika sukūrė Stasė Kielaitė-Kelečienė. Aktorė buvo tikrai įsijautusi į karalienės vidinę dramą, perteikta žiūrovui nemelomtu nuoširdumu. Karalius Mindaugas (Jonas Kelečius) ir vyresnysis jo brolis Dausprungas (Leonas Barauskas) pilnu įtampu pokalbiu po vainikavimo iškilmių publikos dėmesį rakinė priirakino. Abudu aktoriai tarpais atliko Juodojo ir Baltojo metraštininkų vaidmenis, atnešdami lengvesnio atsilėpimo pauzes. Labai sumaniai režisierės buvo panaudotos Nijolės Jankutės-Užbaliūnės parašytas ir jos pačios skaitomas preliudinis ir intarpinis tekstas. Jis semtiniai "Mindaugo" išskampai labai tiko kaip rėmai, atstoje nesuvaldintas veikalo dalis.

Vinco Krėvės "Raganius" epizodas režisierės Nijolės Martinaitytės šį kartą buvo kūrybingai atšviežintas, o meistriskoji Kelečiaus ir Barausko vaidyboje pakeltas iki tobulumo. Žymiai pagerėjo buvo ir šventasis Petras (Arnoldas Alekna) ir šventasis Mikalojus (Andrius Barauskas). Visa ši Krėvės "Raganius" ištrauka taip spragėjo charakterių ir situacijų spalvingumu, kad ji gerų aktorių ir geros režisūros dėka yra tapusi tikru mūsų lietuviškosios scenos šedevru. V. Krėvės nevaidinamo teksto pasakotojos pareigoms labai sąžiningai buvo pasirodus Stasė Kielaitė-Kelečienė.

Abiejų veikalų ištraukas nuotaiškai palydinčia muzika rūpinosi Vanda Alekniene, o šviesos

Svarus įnašas literatūros kritikon

Atkelta iš 1 psl.

patriotinės reikšmės plotmėje, kaip apie kovotoją poezijos ginklu. Tuo tarpu straipsnyje "Bernardas Brazdžionis — Dievo ir žmogaus šauklys" pabrėžia B. Brazdžionio talento objektyvinį ir herojinį pobūdį. Šalia tematinės analizės autorius sustoja ir prie Brazdžionio formalinių ypatybių; taip pat analizuoja B. Brazdžionio aktualumą dabarčiai, turėdamas mintį jo dramatišką užsilaikavimą žmogui, Dievui ir tėvynei.

Kalbėdamas apie pastaruosius poetus, kurių skambi, tradicinė, patriotinė poezija sutampa su tautos aspiracijomis, J. Grinius nesusilaiko nepasmerkęs avangardinio modernizmo poezijoje ir apskritai mene. Šiuo atveju J. Griniaus tonas praranda mokslinį orumą ir primena vieno iškalbaus kultūros ministerio balsą, irgi pareigingai pavojančio liberalinio avangardo meną. Štai J. Griniaus šneka apie kažkokių poetus, "kurie ne vienas kamuoja savo paranoškame hermetizme ir savo įmantriomis abstrakcijomis atbaido skaityto-

ją". Deja, tai labai hermetiškas priekalštas, nes autorius nenurodo konkrečių pavyzdžių. Iš tiesų yra gi tokių poezijos skaitytojų, kuriuos atbaido net R. M. Rilkes elegijos arba S. Gedos rudens ir vasaros giesmės. Poezijoje viską matuoti pagal vieną mastelį neįmanoma. Man asmeniškai nedaro įspūdžio J. Bačtrūšaitis, bet tai dar nereikia, kad jis yra menkas poetas.

"Problemy ir veidy" knyga skoningai išleista, su visa moks-

line atributika. Kadangi dabartinis tomas paženklintas skaitmeniu I, galima tikėtis, kad netrukus, mecenatui atsiradus, išeis ir antras tomas. O paremti tokių veikalų išleidimą (šį kartą garbė tenka prof. dr. Kaziu Alminui) tikrai verta. Tai brangi lietuvių literatūrai medžiaga, gyvai, įvalgiai išdėstyta. Jos tikslas nukreiptas į ateitį, autorius žodžiais: "... kad vėlesnėji literatūros istorikai, šiais tyrimais remdamiesi, galėtų sukurti visapusiškesnę lietuvių literatūros vaizdą, negu jis dabar rašomas Lietuvoje".

PR 8-3229

DR. ANNA BALIUNAS
2858 West 63rd Street
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLES LIGOS
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
DR. FANG C. LU
Akusherija ir moterų ligos
Ginekologinė chirurgija
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
8007 W. 83 PL, Justice, IL, 599-0500
Pirmą ligonius pagal susitarimą, jei neatliepia, skambinti 374-8012

DR. K. G. BOBELIS
INKSTŲ IR ŠALPUMO TAKŲ CHIRURGIJA
Tel. — 695-0533
FOX VALLEY MEDICAL CENTER
860 Summit Street
Route 58 — Elgin Illinois

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233

DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm. ketv. 1 iki 7 popiet, antradi., penkt., 1-5 treč. ir šešt. tik susitarus.

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė
DR. EDMUND G. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400

Val. pagal susitarimą: pirmadi. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antradi. ir penktadi. 10-4, šeštadi. 10-3 val.

Ofs. tel. 735-4477 Rez. PR 8-6960

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rezid. Tel. — GI 8-0873

DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti: MI 3-0001.

Tel. — BE 3-5893

DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akių Ligos

3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. 476-4043

Rezid. tel. WAlbrook 5-8048

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKŠA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street

Pirmadi., antradi., ketvirtadi. ir penktadi. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 6 iki 8 val. vak., šeštadi. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-0000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

3844 West 63rd Street

Val. kasdien nuo 1-4 p. p. ir 4-8 val. Trečiadi. ir šeštadi. uždaryta

DR. K. A. V. JUCAS

Board Eligible

American Board of Dermatology

SPECIALYBĖ ODO LIGOS

IR CHIRURGIJA

6324 North Milwaukee Avenue

Tel. 763-3310 549-5400

Via telefonai: 662-1881

DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1407 So. 49th Court, Cicero

Val. kasdien 10-12 ir 4-7 Trečiadi. ir šeštadi. tik susitarus

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4150

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1443 So. 50th Avenue, Cicero

Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išeikys trečiadieniais

Šeštadieniais 12 iki 4 val. popiet

Emergency tel. — 768-3981

Tel. RElance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val. pirmadi., antradi., ketvirtadi. ir penktadi. nuo 12-4 val. p. p. 4-8 val. vak. šeštadi.

DR. NINA KRAUCEL
KRAUCELIONAITE
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
6132 So. Kedzie Avenue
Tel. WA 5-2670, neatsiliepus skambinti 4471-0225. Valandos pagal susitarimą.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 v. ryto iki 3 v. popiet. Trečiadi. ir šeštadi. nuo 10 v. ryto iki 1 v. popiet.
Ofiso tel. RE 7-1168
Rezid. tel. — 430-2019

Ofiso HE 4-1818, Rez. PR 6-9801

DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street

(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Pirmadi., antradi., ketvirtadi. ir penktadi. nuo 3 val. popiet iki 7 v. vak. Šeštadi. nuo 9 v. ryto iki 11 val. ryto — tik susitarus.

DR. FRANK PLEČKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba lietuviškai
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5140
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses".

Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, POSLES IR PROSTATO CHIRURGIJA
2656 W. 63rd Street
Val. antradi. nuo 1-4 popiet ir ketvirtadi. nuo 5-7 vakare
Ofiso tel. 776-2880; rez. 448-5546

DR. J. J. SIMONAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Adresas: 4255 W. 63rd Street

Ofiso tel. REliance 5-4410

Rezid. GRovehill 6-0617

Valandos: pirm. ir ketv. nuo 1 val. iki 3 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak. antr. ir penkt. nuo 1-3 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Bendra praktika ir moterų ligos

Ofisa ir rez. 2655 W. 59th St.

Tel. PROspect 6-1232

Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 3 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v., šeštadi. 2-4 val. popiet ir kita laiku pagal susitarimą.

Atostogose nuo lapkr. 5 iki 19 d. Reikalui esant kreiptis į dr. Bakši.

Ofiso tel. HE 4-2125. Namų GI 8-6160

DR. V. TUMASONIS

CHIRURGAS

3454 West 71st Street

Val. pirm. antradi., ketv. ir penktadi. 2-4 ir 6-8 Treč. ir šeštadi. uždaryta

Tel. PROspect 6-9400

DR. ONA VASKEVIČIUS

(VARKAS)

GYDYTOJA IR CHIRURGE

6648 South Albany Avenue

Val.: Pirmadi. 6-8 p. p., antradi. 2-5 p. p., penktadi. ir šeštadi. 2-4 p. p. Kitom. dienom. tik skubiu reikalu, susitarus.

Tel. Ofiso PR 6-6448

DR. F. C. WINSKONAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

3107 West 71st Street

Valandos: 1-6 val. popiet. Treč. ir šeštadi. pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLIOBA

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

6449 So. Pulaski Road

Ofiso tel. 767-1411; namų 636-4554

Val.: pirm. antr., ketv. 2-6 ir 6-8 penktadi. 3-5 Šešt. pagal susitarimą

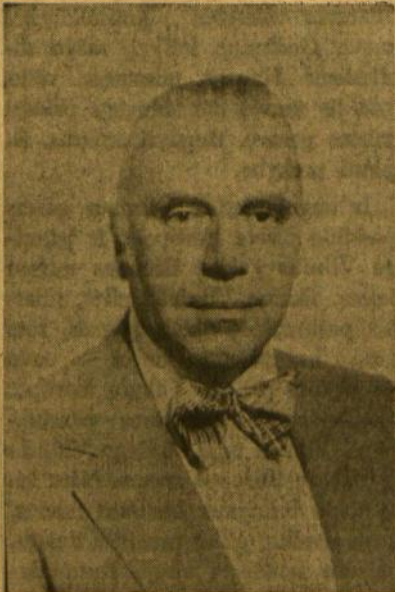
Lituanistikos Instituto suvažiavimai

JURGIS GIMBUTAS

Artėjant ketvirtajam Lituanistikos Instituto suvažiavimui, kuris vyks kartu su II-ju Mokslo ir kūrybos simpoziumu Chicagoje lapkričio 21-25 dienomis, kai kam gali būti įdomu prisiminti ankstesnius LI suvažiavimus. Institutas buvo įkurtas Chicagoje 1951 m. vasario mėn. 17 d. Amerikos Lietuvių profesorų draugijos suvažiavimo nutarimu. 1935 metais LI buvo įregistruotas Illinois gubernatūroje, kaip nepelnomo institucija, kurios tikslas — tirti būdingąją kultūrą (smulkiau žiūr. Liet. Enc. XVI t., p. 308). Pirmuoju Lituanistikos prezidentu buvo išrinktas dr. Petras Jonikas.

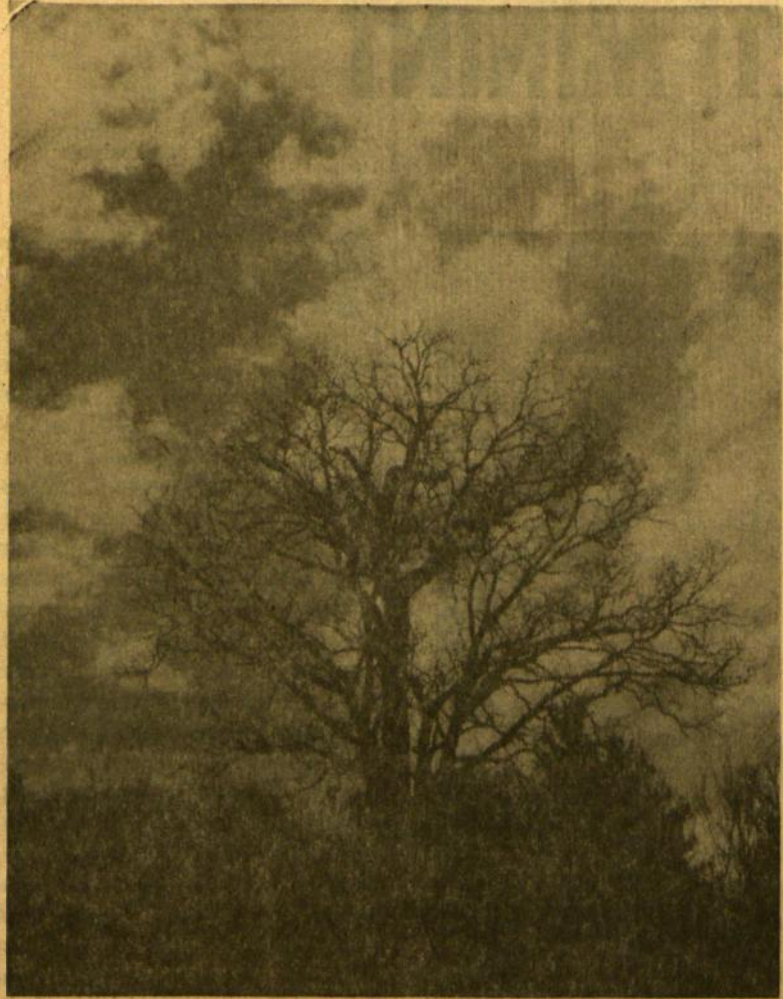
Pirmasis Lit. Instituto suvažiavimas įvyko Washingtone, Dupont Plaza viešbutyje, 1964 m. gegužės 2-3 d. Pradėjęs savo veiklą su 26 nariais ir iki to suvažiavimo nustojęs aštuonių mirusių narių, 1964 metais Lit. Institutas turėjo 40 narių. Jam vadovavo prezidentas dr. Jonas Balys. Suvažiavime buvo užregistruavę 20 narių ir 23 svečiai. Paskaitas skaitė iš eilės daktarai V. Maciūnas, J. Gimbutas ir J. Jakštas. Literatūros vakare savo kūrinius skaitė L. I. nariai Jonas Aistis, Kostas Ostrauskas ir Antanas Vaičiulaitis. Pirmosios dvi paskaitos buvo atspausdintos Lituanistikos Darbų I-me tome (1966 m.) kartu su kitomis septyniomis studijomis.

Antrasis Lit. Instituto suvažiavimas įvyko Philadelphijoje, Warwicko viešbutyje, 1967 m. gegužės 6-7 d. Iš 50 narių dalyvavo 26 ir 27 svečiai. Prezidentu tebebuvo dr. J. Balys. Trijuose akademiniuose posėdžiuose paskaitas skaitė iš eilės prof. dr. A. Salys, istorikas V. Trumpa. Vakariniame pobūviui vadovavo prof. dr. Alfredas Senn'as. Kalbėjo prof. dr. William Schmalstieg (lietuviškai), dail. R. Viesulas, o savo kūrybos skaitė Ant. Vaičiulaitis, Kostas Ostrauskas ir Dalia Mackuvienė. Dr. Gidžiūno paskaita buvo atspausdinta Lituanistikos Darbų II-me tome (1969 m.) kartu su kitomis keturiomis studijomis.

Dr. inž. Jurgis Gimbutas dabartinis Lituanistikos Instituto pirmininkas

Trečiasis Lit. Instituto suvažiavimas, jau žymiai gausesnis, įvyko Chicagoje, Mid-America Inn viešbutyje, 1971 m. gegužės 29-31 dienomis. Institute jau buvo 73 nariai, o jam pirmininkavo dr. Vincas Maciūnas. Paskaitas skaitė Lit. Inst. nariai J. Dainauskas, dr. J. Puzinas, dr. L. Sabaliūnas, dr. Julius P. Slavėnas, dr. W. R. Schmalstieg, dr. P. Skardžius, J. Blekaitis, dr. I. Grąžytė (vėliau Maziliauskienė), dr. T. Remeikis, kun. dr. V. Gidžiūnas, dr. Alf. Šešplaukis, dr. V. Maciūnas, L. Dambriūnas, dr. J. Jakštas, dr. Vyt. S. Vardys, dail. A. Tamošaitis ir svečiai prelegentai dr. R. Misiūnas, Jonas Račkauskas, dr. Gordon B. Ford, Jr., kun. V. Bagdanavičius, dr. Z. Rekašius ir Alg. Bublys. Dalis

Po lapkričio šalunį

Nuotrauka Algimanto Kezlo, S.J.

mo paskaitos atspausdintos specialiaame Lit. Inst. 1971 metų suvažiavimo darbų leidinyje tais pačiais metais, kurį redagavo prof. dr. Tomas Remeikis (Ta knyga dar bus galima įsigyti sekančiame IV-me suvažiavime). Visuose trijuose suvažiavimuose buvo organizacinių Lit. Instituto, jo Tarybos ir skyrių posėdžių.

Būsimasis IV-sis Lituanistikos Instituto suvažiavimas bus kitokio pobūdžio. Pirmoji, organizacinė, L. I. suvažiavimo dalis įvyks ketvirtadienį, lapkričio 22 dieną Chicago's Jaunimo centro namuose. Čia po L. I. Tarybos rytinio posėdžio šaukiamas visuotinis Lituanistikos Instituto narių susirinkimas 10:30-12:30 val. Jame bus padaryti prezidiumo pranešimai ir svarstomi Instituto reikalai. To susirinkimo garbės pirmininkais pakviesti dr. P. Jonikas ir dr. V. Maciūnas, o susirink. pirmininkaus, kaip numatyta statute, dabartinis L. I. pirmininkas. Antroji — mokslinė L. Instituto suvažiavimo dalis yra įjungta į II-ji Mokslo ir kūrybos simpoziumą kartu su Amerikos Lietuvių inžinierių s-gos ir Amerikos Lietuvių gydytojų d-jos parengtomis paskaitų programomis. Visam simpoziumui pirmininkaus Lituanistikos Instituto narys prof. dr. Vyt. S. Vardys. Lituanistikos Instituto ir kitų humanitarinių sekcijų programą parengė ir jai pirmininkaus Lituanistikos Instituto pakviestas koordinatorius prof. dr. Rimv. Šilbajoris. Paskaitas skaitys arba sekcijoms pirmininkaus 21 Lituanistikos Instituto narys ir dar daugiau kitų prelegentų. Simpoziumo rengimo darbo komiteto Kvieslys visuomenei buvo atspausdintas rugsėjo 22 dienos "Drauge", o smulkesnė programa rušiama atskiru leidiniu ir bus daugiau pranešimų spaudoje.

mo paskaitos atspausdintos specialiaame Lit. Inst. 1971 metų suvažiavimo darbų leidinyje tais pačiais metais, kurį redagavo prof. dr. Tomas Remeikis (Ta knyga dar bus galima įsigyti sekančiame IV-me suvažiavime). Visuose trijuose suvažiavimuose buvo organizacinių Lit. Instituto, jo Tarybos ir skyrių posėdžių.

VYTAUTO PAMINKLO GALVA KROKUVOS MUZIEJUJE

Okupavę Lenkiją, naciai nugriovė eilę paminklų, metalą panaudodami karo reikalam. Lenkai stengėsi uždegti ir kitokių kyšių bent tų nuverstų paminklų dalis iš vokiečių slapta atpirti. Tuo keliu atsiradusi Krokuvos istoriniame muziejuje dabar yra saugoma Lietuvos D. kunigaikščio Vytauto paminklo galva.

Balys Auginas

Iš ciklo "Prarastasis lopšys"

PENATAI

Mano lūpomis šneka
Motinos pienas,
Vaidilos rauda,
Senoji galindų giesmė —
Mano kelionių lazdoj
Gieda tėviškės paukščiai,
Nutūpę iš tolino lizdo.

Mano svajonių žemėje
Susidūmojė medžiai
Susirenka į būrį
Ant širvintos krantų
Lyg tyli vyrija —
Vakaras — šlakuotas panaktinis —
Degioja saulėlydžių laužas —

Lyg naktigoniai
(Su medinėm širdim) —
Jie meldžias šlamėdami
Už negrįžusių vėle,
Ir užburtam įmygy —
Už šimtmečio marių —
Atsišaukia namų slenkščiai:
Paliktųjų penatų balsai.

ATVAJA

Nūnai mano senoliai
Rauda vėlių kalneliuos —
Gaidau, su jais ir aš
Svetimaj dykumoje,
Nes mano sūnais žodžiai,
Kaip mirtinos ietys —
Tėvo širdį perveria
Svetima geležim.

Sakalo lizde laumės
Sūpuoja mano anūkų
Žingsnius ir lemtį —
O šermukšnynai
Siūbuokliai —
Jūs mano kraujo uogos
Atšilame tolimam,
Kodėl jūs esate
Giminės kamuolio
Nutraukę nytyt
Ir atvaja
Jūsų senolės drobėj?

GALERŲ MIRTIS

Galeros,
Irklų grubia prievarta
Plūdudamos
Mano protėvių
Į paruoštus narvus
(Ikapų žvalės tikimui),
Sugraudino
Povandeninės uolos
Akmeninę širdį —

Uola pagrūmojo
Lemties pirštu,
Laivą paliesdama

Rūsčia
Pragarmės tamsa,
O atsluobėjusios
Smalsios vilnys
Atsargiai paguldė
Į gailėstingos salos
Smėlio drobule,
Pažeminimo geležimi
Apjuostus, protėvių kūnus.

UGNINIAI IRKLAI

Nūnai anūkai
Svetimajam
Rodo uolą,
Prikelusių
Mano giminę,
Ant kyšančių
Iš marių
Vergijos stiebų
Ilsis žuvėdrų
Vilties vėlavos —
Ir uolą —
Sentėvių prisikėlimo
Obeliską —
Supa amžinas
Raudonųjų koralų
Vainikas,
Laisva jūros daina —
Pavasariais —
Lyg vandens lėlijos —
Čia plūduriuoja
Mūsų krykštaujančios valtys:
Jose — giedantys žiedai
Ir jaunystės
Ugningi irklai.

BE GEROSIOS ŽEMĖS

Pūkcom vaikishom kojom
Lėkėm per pilką
Senkapių sėrmėgėlę,
Išsiuvinėtą
Mediniais kryžiais,
Segiotą žaidinių plenių
Sagom —

Dabartėlis
Stovim prie krašto duobės —
(Čia palaidotos laiko gėlės):
Miega barzdoti kariai
Plieno šarvuos,
Ukininkaičiai
Su žagrem ir kalavijais.
Ir bevaržiai
Herojai —

Basos lėkimo laumės
Bėga metų vėlenomis:
Kapų smilgos
Lankstosi vėjams —
Pavergėjams,
O atžalynas
Želia žaliu
Atsparumu.

Toli toli už marių
Lūžta
Gimtinių medžių
Kameniai
Be gerosios
Žemės.

Dingęs be žinios

Apsakymas

I. Meras

Neverkiu aš. Ir nepravirkau, nė nesurikau, kai tyliai sušnypstė greta namų stabdomo automobilio ratai. Jau seniai laukiau šito nepažįstamo, niekada nematyto automobilio ir tų žmonių, kurie juo atvyko, tų žmonių, kurie išlipę vėl apsidairė ir persimetė tarpusavy keilais negirdimais žodžiais, dar kartą norėdami įsitikinti — ar čia ta gatvė, ar čia tas namas, ar čia tas įėjimas ir tie laiptai, kur gyvenau aš.

Jau ugnis nutraukta, jau tylu frontuose, mūšiai nebevysta, tylu jau buvo vakar vakare, naktį, iš ryto ir visą dieną iki šiol, jau galėjau apgaudinėti save, sakydama — gyvas, gyvas, gyvas! sakydama — sugrįš, sugrįš, sugrįš! sakydama — nežuvo, nesužeistas, nesužalotas! Juk šviesa jau sužibo tūkstančiuose langų, užsidegė gatvių žibintai, ir kaltomis šypsenomis veiduose sušvito viltis — žuvo, sužeistas, sužalotas anas, — nepažįstamas, nematytas — kitas, bet ne mano.

Ne, pats laikas buvo laukti dabar, neapgaudinėjant savęs, sėdėti tyliai ir laukti valandą po valandos, ir kuo sunkiau taip laukti, kuo daugiau laiko pračina, tuo geriau. Dar minutė, dar viena. Gal atsitols, gal pro šali praeis lemtis.

Negera, kai karo metu sustoja prie tavo namų svetimas automobilis.

Geriau atsiųstų laišką, atvirutę kokią, popiergalį su ta žinia. Taip nenoriu susitikti akis į akį su tais nepažįstamais žmonėmis, kurie ką tik prie namo privažiavo, taip nesinori, nors verk. Bet neverkiu aš. Laukiu. Jie dar ne drąsiai trypčioja apačioje, bet jau įsitikino, jau įsitikino, jau žino, kad čia ta gatvė, čia tas namas, čia tie laiptai.

Čia, čia, čia — lėtai ir tyliai šlepsi žingsniai vis aukščiau ir aukščiau, vis labiau girdimi. Tuoj stabtels prie durų, dar kiek lukters ir paskambins. Įeis, galvas nuleidę, ir pasakys. Ir nieko daugiau. Ir tik kitą kartą, daug vėliau, ateis kiti ir perduos kažką — kokią rūbo skiautę ar šukas, ar laikrodėlį, ar nuotrauką, ar užrašų knygutę, ar skutimosi mašinėlę, ar popierį kokį, ar dantų šepetuką, ar nosinaitę, ar atsarginę porą kojinių, ar gal metalinę grandinė, baltą metalinę grandinė, su kareivio numeriu arba nieko, nieko. Viešpatie, juk įeis jie tuoj, galvas nuleidę, ir nuraminti norės ir gerą žodį pasakyti norės, bet nėra gerų žodžių, — ne. Jie bijos akis pakelti, jausdamiesi kalti ir džiaugdamiesi, kad ne jų, o — mano.

O jeigu ir jiems jau pranešė, — jausdamiesi dvigubai kalti, kad — mano ir jų.

Nors kažin ką, nors galą pasidaryk, taip baisiai nenoriu susitikti su tais žmonėmis, kurie ką tik prie namo privažiavo, kurie pasitikrino, ar čia, kurie laiptais lipa vis arčiau ir arčiau — čia, čia.

Neverkiu aš, nors geriau būtų laiškas, atvirutė ar koks popieris su ta žinia, neverkiu, nes seniai laukiau, nes žinojau, kad taip bus, nes jeigu taip būna, tai kodėl būtinai — ne man? Neverkiu, bet nekylu iš vietos, dar minutė, kita, užsimerkiu, alsuoju tyliai, į gilia kėdę įsmukusi, kojas ištiesusi, rankas išskleidusi. Taip gulėčiau ir gulėčiau ir nesikėlčiau užsimiršusi, kad taip visai užsimiršus, kad taip ir baigtųsi viskas, aptemtų ir dingtų, ir nebe būtų daugiau ir nebežinotum nieko, ir nereiktų atsikelti ir atidaryti duris ir įleisti juos, tuos žmones, kad taip užsiibaigtų viskas staiga, iš karto, nuo kėdės tos nepakilus, kaip gera būtų. Bet mintys grįžta, sugrįžta prie to paties, ir vėl iš naujo, nors užsimerkusi, nors beveik nealsuoju.

Seniai laukiau ir žinau, ir beveik sulaukiau, jau žingsniai prie pat durų, tuoj kažkieno ranka paskambins, bet vis tiek nesu-prantu ir suprasti negaliu, niekaip negaliu įsivaizduoti, kaip tai — buvo, tiek metų, dvidešimt su viršum metų buvo čia, greta, šalia, buvo — ir staiga nebėra ir nebebus, lyg niekada nebuvo, bet juk buvo, buvo, aš žinau.

Sėdžiu taip, su kėde suaugusi, nekrusteldama, dar minutė, dar kita — nejaugi bėgsi mirties pasitikti, tos mirties, kai miršti ir dar lieki gyventi — ir visai negalvoju apie tai, kiek iškentėjau, jam gimstant. Gimsta žmogus skausmuose, bet prasideda — palaimoje. Jis minta tavimi, bet juk jis — tavo kūnas. Jis drasko tau širdį, bet jis — vienintelis tik-

ras tavo džiaugsmas, nes jis prasidėjo ir jis yra ir jis...

Jau žingsniai prie pat durų, čia pat, ir tyla aplinkui, baisi tyla, jokio garso, tik žingsniai. Ir paspaudžiu aš radijo mygtuką, ir į kam-

Rašytojas Iechokas Meras, kurio apsakymą šlandien čia spausdiname. I. Meras, kaip kūrėjas, yra subrendęs jau pokario Lietuvoje. Gimęs 1934 m. spalio 8 d. Kelmėje. Jo tėvas 1941 m. sušaudė vokiečiai naciai. Mažasis Iechokas išsigelbėjo tik paslėptas lietuvių. Nuo 1972 m. rugpjūčio 11 d. rašytojas gyvena Izraelyje. Lietuvoje buvo išleista netoli dešimt jo knygų: romanų, apysakų, novelių. Ypač pažymėtini romanai "Lygiosios trunka akimirka" ir "Ant ko laikosi pasaulis". Jie išversti į vokiečių, estų, latvių, ispanų, rusų, vengrų, norvegų, lenkų, bulgarų, čekų, prancūzų, žydų, hebrajų, gruzinų ir kt. kalbas. Čia spausdinamas pats naujiausias I. Meros apsakymas vaizduoja tragiškąją šlandieninio Izraelio kasdienybę, kai motinai pranešama širdį draskanti žinia.

bar įsiveržia keista melodija, seniai seniai begirdėta, ir jina užgožia viską, ir nebėra tyls, nebėra žingsnių. Gal jie prie kitų, prie gretimų durų sustoję? Juk ten jų irgi laukia. O gal pasigirdo? Gal visai jų nėra? Nieko nebėra — nei tyls, nei žingsnių, tik ta melodija, sena melodija, ir aš pakylu, ir kojos pačios slysta pagal tos melodijos taktą, ir rankos paklūsta tai melodijai, ir kūnas linktelį, išsitiesia ir kiton pusėn pakrypstą, ir plaukiu aš per kambarį, negirdėdama nieko, tik muziką, ir jaučiu tik kilimo vilną ir slidžias vėsius plyteles basomis kojoms, taip kaip jaučiau kažkada, seniai, kai supratau, kad nebe mergaitė esu, kai supratau, kad mylima esu, kai širdimi ir kūnu pajutau, kad jo tėvas myli mane, ta pati melodija supo mane tada. O gal, iš tiesų, tai ta pati diena, buvusi seniai, prieš dvidešimt su viršum metų? Gal nieko dar nebuvo, gal tai ta pati diena, ir viskas, kas buvo — visai nebuvo, tik ilgas sapnas prisisapnavo, geras ir blogas sapnas, juk vėl ta pati muzika, ir aš šoku basa, kaip tada, gal nieko nebuvo? Gal dar nebuvo jo tėvo, gal tik bus. Ir toks pat automobilis su tokiais pat žmonėmis, kaip dabar, gal neatvyko visai nė aną sykį, prieš šešerius metus, kuomet be žinios dingio jo tėvas, mano vaiko tėvas. Kuomet jis buvo ir mylėjo mane — buvo geras sapnas, kuomet jo nebėliko — buvo blogas sapnas. Kuomet buvo čia, greta, mano vaikas — buvo geras sapnas, o nebėliko jo — blogas sapnas. Ir aš dar nepasinau, aš jauna, tokia, kokia buvau prieš dvidešimt su viršum metų, ir dar nepraėjo pusė gyvenimo ar daugiau, tik sapnas prisisapnavo, geras ir blogas ilgas sapnas, ir gyvenimas tik prasideda, atsibūsiu, gal jau atsibūdusi esu, ir tik dabar prasidės viskas, ir melodija supa ir nesioja mane basa,

(Nukelta į 3 pusl.)

GEDIMINO SOSTINĖS SUKAKTĮ MININT

Dr. Jonas Puzinas

(Tęsinys iš praėjusio šeštad.)

Zemutinės pilies tyrinėjimai

Paskutiniųjų archeologinių tyrinėjimų metu nustatyta, kad ir į vakarus bei šiaurę nuo Gedimino pilies kalno yra buvęs didelis prieplis, kurį iš pietų ir vakarų supo Vilnia. Tai būsimos Žemutinės pilies rajonas. Kada čia ėmė kurtis žmonės, šį tą pasako 1964 m. prie vakarinio Gedimino pilies kalno šlaito aptikti V-VIII a. sodybos pėdsakai (Vilniaus miesto istorija, Vilnius, 1968, p. 22). Tokių sodybų galėjo būti ir kitur Gedimino pilies kalno kaimynystėje, ypačiai sausesnėse vietose palei Vilnią.

Geriausiai esame informuoti apie XIII a. ir XIV a. pradžios sodybas, kurios apie XIII a. vidurį ėmė spjstis vakarinėje ir šiaurinėje Gedimino pilies kalno papėdėje. 1960-1961 m. šiaurinėje dalyje susidurta su XIII a. tankiai sustatytų medinių gyvenamųjų ir ūkinių pastatų liekanomis. 1964 m. ir ties katedros Šv. Kazimiero koplyčios bei zakristijos pamatais apdūta tokių pat medinių pastatų likučiai. To laikotarpio pastatai yra buvę nedideli, kvadratiniai, maždaug nuo 3,5 x 3,5 m iki 4 x 4,5 m dydžio, jų grindys buvo išskotos pušinėmis lentomis, o pastato kampe buvo iš molio susplūta krosnis. Aptikta ir ūkinių trobesių: klėčių, kluonų, tvartų, sandėlių. Pastatai — koncentravosi vakarinėje Gedimino pilies kalno papėdėje, dešiniajame Vilnios senosios vagos krante. Susidurta ir su liekanomis medinio kelio grindinio, kuris ankstyvajame sluoksnyje nėra buvęs tvarkingas. Tik XIII a. antroje pusėje gatvės buvo grindžiamos tvarkingesniais 3,5 - 4 m pločio mediniais grindiniais. Antrosios XIII a. pusės sluoksnyje jau randama ir plytų. Taigi, XIII a. viduryje ir antroje to šimtmečio pusėje būta ir mūrinių pastatų. Tai patvirtina ir 1964 m. radinys. Tų metų vasarą vakarinėje Gedimino pilies kalno pašlaitėje, kasant griovį šiluminei trasai, aptikta mūrinio pastato pietinės sienos dalis. Išlikusios sienos fragmento aukštis 1,4-1,6 m. Didelės gerai degtos plytos buvo kotos Pabaltijo ankstyvajai gotikai būdingu baltišku-vendišku rishmo būdu. Šio mūrinio pastato išorinė siena kas 2,5 m buvo sustiprinta keturkampiais 1,5 x 1,6 m dydžio kontraforsais. Šio sudegusio ir po to nugriauto pastato viduje buvusioje aukštoje patalpoje aptikta puošnių skliautų fragmentų. Skliautų nerviūroms naudotos dailios figūrinės plytos. Tai seniausio ligi šiol aptikto Vilniaus mūrinio pastato liekana (Vilniaus istorija, Vilnius, 1968, p. 26; Adolfas Tautavičius, Archeologinės klijės issledovaniija v Litve v 1962-1966 gg. — Acta Baltico-Slavica, 7, Bialystok, 1970, p. 218-219). Gaila, kad negalėta atidengti ir iširti viso pastato. Kiek anksčiau kasinėjimų vadovas A. Tautavičius iškėlė mintį, kad tai galėjusi būti Mindaugo po 1251 m. krikšto statyta katedra. Jei ta tezė pasitvirtintų, tai nebereiktų kilnoti Lietuvos sostinių iš Kernavės į Trakus, o iš Trakų į Vilnių. Tada paaiškėtų, kad Vilnius jau yra buvęs svarbus Lietuvos miestas ir valstybės sostinė bent nuo XIII a. pirmosios pusės (A. Tautavičius, Amžiai, užsiklojė velėna. — Švyturys, 1965, Nr. 22, p. 26). Taigi, archeologo A. Tautavičiaus nuomone, apie XIII a. vidurį Gedimino pilies kalnas ir jo papėdėje įsikūrusios sodybos buvusios apsaugotos ne tik Neris ir Vilnios, bet taip pat, gal būt, žemų pylimų su medinėmis sienomis, o kiek vėliau — jau mūrinėmis sienomis bei bokštais. Vienas toks apvalus bokštas, turįs keturkampį pagrindą, sudarė pamatą katedros varpinei. Architektai yra nuomonės, kad tas keturkampis bokštas bu-

vęs pastatytas XIII a. pirmojoje pusėje ar jo viduryje, atseit, Mindaugo laikais. A. Tautavičius laiko galimu dalyku, kad tuo metu, stiprinant Žemutinę pili, galėjusi būti prakasta ir antroji (dabartinė) Vilnios vaga rytiniu Gedimino pilies kalno šonu (Vilniaus istorija, Vilnius, 1968, p. 26). Ligi šiol daugumas istorikų tos Vilnios vagos atsiradimą siejo su Gediminu.

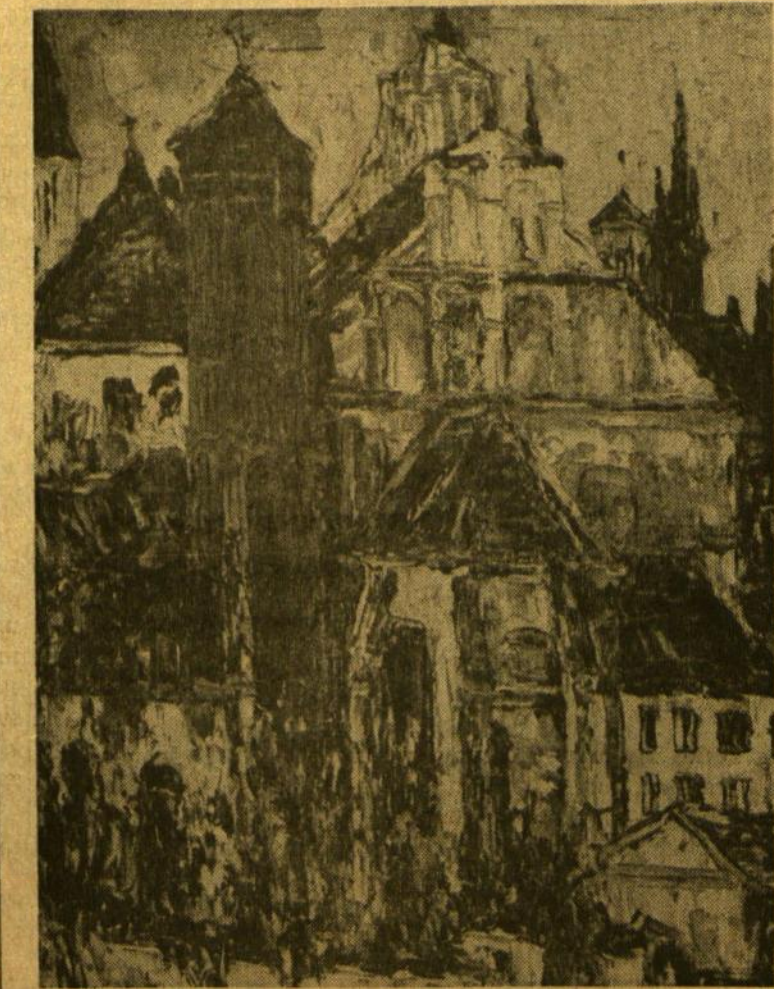
A. Tautavičius mano, kad jau XIII a. antroje pusėje atsiradusi ir trečioji Vilniaus pilis — medinė Kreivoji pilis Plikajame kalne.

Vilnius — Mindaugo sostinė

Čia paminėti archeologinių tyrinėjimų duomenys yra nepaprastai didelės reikšmės, besprendžiant Mindaugo, o gal jau ir jo tėvo, sostinės klausimą. To meto istoriniai šaltiniai neduoda tiesioginių žinių, kur yra buvusi Mindaugo sostinė. Eiluojuotinėje Livonijos kronikoje, parašytoje XIII a. gale, kalbama apie XIII a. viduryje Livonijos ordino žygi į Lietuvą. Čia užsimenama, kad Mindaugas užsidaręs savo pilyje (Mindowe... in seiner burge lac) ir kad vokiečiai niekad taip toli nebuvo nužygiavę į Lietuvos gilumą. Livonijos magistro vadovaujama kariuomenė neįstengė paimti tos Mindaugo pilies (Livlandische Reimchronik, ed. Leo Meyer, Paderborn, 1876, p. 76). Kitais metais (1251) Žemaičių kunigaikštis Vyktintas ir Tautvilas (Mindaugo brolio Dausprungo sūnus), pasitelkę Haličo-Volinijos kunigaikštį Danielių Romanovičių, žemaičius ir jotvingius, išžygiavo prieš Mindaugą. Ipatįjau metraštyje pasakojama, kad Mindaugas "užsidarė savo pilyje, vardu Voruta" (vo grad imenem Voruta) ir jo karinės pajėgos išblaskė priešą (Polnoje sobranije russkich letopisej, 2, 1908, p. 818). Kur yra buvusi ta 1250 m. Mindaugo pilis, kurios nepajėgė užimti Livonijos ordino kariai, ir kur ieškotina ta 1251 m. "Voruta", istoriniai šaltiniai tiksliai nenusako. Ir pats Mindaugas savo laiškuose nenurodo savo sostinės vietos: 1253 ir 1260 m. laiškuose pažymima, kad jie rašyti "Lietuvoje, mūsų dvare" — "datum in Lettowia in curia nostra" (Fr. G. von Bunge, Liv-, Esth-und curlandisches Urkundenbuch, I, Reval, 1853, p. 252).

Ir ėmė istorikai ieškoti tos "Vorutos" bei Mindaugo dvaro (curia) įvairiose vietose: Naugarduke, Varnėnuose (apie 40 km į rytus nuo Vilniaus), Liškiavoje, Uturiuose ar Lekuose (į šiaurę nuo Betygalos), Ročiškių piliakalnyje (į pietus nuo Betygalos), Latuvėnų apylinkėse ar Seiminiųkelių piliakalnyje (netoli Anykščių), Kernavėje, Varėnos-Daugų srityje ir kitur. Vorutos klausimas atsidūrė visiškai kitoje šviesoje, kai Kazimieras Būga įrodė, kad "Voruta" nėra tikrinis, bet bendrinis vardas, reiškias "tvirtovė, pili" (K. Būga, Rinkiniai raštai, I, Vilnius, 1958, p. 135).

Pastaruoju metu R. Batūra plačiai ir gana pagrįstai įrodinėja, kad Mindaugo sostinė, tvirtovė-miestas, yra buvęs Vilnius (R. Batura, XIII a. Lietuvos sostinės klausimu. — Lietuvos Mokslų Akademijos Darbai, Serija A, I(20), 1966, p. 141-165, ypač nuo p. 153 tt). Pagrindiniai jo argumentai yra šie: 1. Vilnius ir jo apylinkės buvo gyvenamos priešistoriniais laikais; 2. Vilniuje jau Mindaugo laikais yra buvusi stipri tvirtovė-miestas, pats svarbiausias ir didžiausias Lietuvos gynybos centras, kurs niekad priešų nebuvo įveiktas; 3. Vilniuje jau nuo XII a. antrosios pusės yra buvusi senovinio lietuvių kulto vieta; 4. Vilnius buvęs sankryžoje tarptautinių prekybinių kelių, ėjusių į Vilnių iš šiaurės, rytų, pietų ir vakarų; 5. Laikoma visai galimu dalyku, kad jau Mindaugo tėvas valdė Lietuvą iš savo krašto centro — Vilniaus ir kad nuo to laiko Vilnius buvo pastovi Lietuvos sos-

Kazimieras Zoromskis

Senasis Vilnius (aliejus)

tinė; 6. Lietuvos Metraštyje pa-vaizduotas Lietuvos sostinių kilno-fimas tik per kelerius metus iš Ker-navės į Senuosius Trakus, o iš čia į Vilnių tegalimas literatūriname kūrinyje, o ne tikrovėje; 7. Lietu-vos sostinių netenka ieškoti nei Naugarduke, nei Kernavėje, nei Se-nuosiuose Trakuose, nes tos vieto-je tebuvo dalinių kunigaikščių cen-trai.

Žinoma, R. Batūros prielaidos kai kur dar reiktų labiau pagrįsti, bet jos sudaro tam tikrą pagrindą toli-mesnėms studijoms. Čia, be abejo, svarų žodį tars būsimieji archeo-loginiai kasinėjimai.

Mindaugo katedros klausimas

O kaipgi vertinti A. Tautavičiaus hipotezę, kad 1964 m. vaka-rinėje Gedimino pilies kalno pašo-nėje surasto mūro liekanos gali bū-ti siejamos su Mindaugo statyta ka-tedra? Ar turime kokių nors istori-nių duomenų tai prielaidai pa-remti? Iš to paties meto turime ži-nių, kad Mindaugo rūmuose (dva-re) yra buvę vienuolių pranciško-nų, kurie ruošė Mindaugą, jo šei-mą ir artimuosius krikštui, dalyva-vo jo krikšto ir karūnacijos iškil-mėse. Atrodo, nesuklysimė tvirtin-dami, kad vienuoliai yra buvę Min-daugo sekretoriai, rašę laiškus po-piežiui, Livonijos ordnui. Išliko dokumentinės medžiagos apie Min-daugo pasirinktus ir popiežiaus pa-tvirtintus Lietuvos vyskopus. Pir-muoju Lietuvos vyskupu laikomas Livonijos ordino kunigas Kristijonas, paruošęs Mindaugą krikštui. 1253 m. kovo 12 d. Mindaugas savo raštu paskelbė tikintiesiems, kad pasi-taręs su savaisiais (atseit su savo taryba), priėmęs tėvą Kristijoną ir paprašęs jį įšventinti savo karali-jos vyskupu. Jam paskyręs pusę žemių: Raseinių, Betygalos ir Lau-kuvos. Tai įvykę dalyvaujant ir su-tinkant jo sūnūs Replui ir Gers-tučiui bei jam ištikimam Parbusiui (I. Danilowicz, Skarbiec diploma-tov papezkich, cesarskich, krolewskich, kšiazeczych..., Wilno, 1860, p. 84). Ir 1253 m. vidurvasarį Rygos arkivyskupas Albertas įšventino Kristijoną, priimdamas iš jo prie-saiką sau ir savo bažnyčios vardu, tuo būdu įjungdamas vyskupą savo priklausomybėn. Mindaugas tuo nebuvo patenkintas, nes jis siekė tu-rėti atskirą Lietuvos bažnytinę pro-vinciją. Todėl popiežius Inocentas IV savo 1254 m. rugsėjo 9 d. laišk-uose Mindaugui ir vyskupui Kris-tijonui pareiškė, kad lietuvių vys-ku-pas turįs būti katedros vyresnioju ir neturįs priklausyti Rygos arki-vyskupo, bet pačiam popiežiui, nes

Lietuva esanti Šv. Petro nuosavybė-jė (I. Danilowicz, l. c., p. 85-86). Kur yra buvusi vyskupo Kristijono katedra, to meto šaltiniai nieko ne-pasako. 1253 m. rudenį kitu Lietu-vos vyskupu įšventintas lenkų do-minikonas Vitas, kurio veikimo sri-tis ribojosi Pietų Lietuva. Kur jis rezidavo, taip pat nežinome. Tačiau apie Mindaugo laikų Vilniaus vys-kupiją aptinkame žinių XIV a. pa-baigos ir XV a. pradžios šaltiniuo-se. Deja, istorikai į tai nebuvo at-kreipę reikiamo dėmesio. 1393 m. balandžio 19-21 d. Torunėje Vokie-čių ordinui bevedant derybas su lenkais, lenkų atstovai pareiškė, kad lietuviai jau esą geri krikščio-nys. Kryžiuočiai jiems atsakė: "Jeigu kalbate, kad lietuviai yra geri krikš-čionys, tai tegu jie atiduoda mums nelaisvėn paimtus ordino žmones ir užtikrinkite mus, kad neatsitiktų panašiai, kaip laikais Mindaugo, kuris Vilniaus vyskupiją įsteigė, o paskui tapo apostatas (A. Prochaska, Codex epistolaris Vitoldi Magni Ducis Lithuaniae 1376-1430, Cra-covia, 1882, p. 33). Ir Konstanco-je (Pietų Vokietijoje), 1415-1416 m. besprendžiant Vytauto ir Jogai-los ginčą su Vokiečių Ordinu dėl Žemaičių, ordino delegacija, kuriai patarimais talkininkavo jų gene-ralinis prokuratorius Paulius von Wormdittas, savo atsakyme Jogailai labai puolė Vytautą, primindamas, kad Lietuvos karalius Mindaugas (Myndaw) apsikrikštijęs su savo žmona, kad pastatęs katedros baž-nyčią Vilniaus mieste (fundavit quandum ecclesiam cathedralē in quandum civitate que vocata est Wille) ir Vilniuje buvo įkurdintas vyskupas (quidam episcopus fuit in Wille constitutus), bet po 8 metų Mindaugas atkrisęs nuo krikščio-nių tikėjimo (A. Prochaska, Codex epistolaris Vitoldi, p. 996-997). Ir Z. Ivinskis paskutiniuoju metu lai-kė visai galimu dalyku, kad Min-daugas buvo įkūręs Vilniaus vysku-piją ir Vilniuje pastatęs katedrą (Z. Ivinskis, Žemaičių (Medininkų) vyskupijos įkūrimas (1417) ir jos reikšmė lietuvių tautai. — Liet. Kat. Mokslo Akad. Suvažiavimų Darbai, VII, Roma, 1972, p. 104-105, 113).

Dar ir dabar pasitaiko istorikų, tvirtinančių, kad Mindaugas netu-rėjęs savo nuolatines sostines. Ta-čiau sunku patikėti, kad valstybės valdovas su savo šeima, patarėjais, raštine, išdu kilnotųsi iš vienos vietos į kitą. Pilis, katedra, aplink išaugusi nemaža gyvenvietė verčia manyti, kad Vilnius jau bent nuo Mindaugo laikų yra buvęs Lietu-vos valstybės sostinė.

Vilnius XIII a. pabaigoje ir XIV a.

Dar daugiau buvo apgyvendintas Žemutinės pilies rajonas XIII a. pa-baigoje ir XIV a. Apie tai kalba A. Tautavičiaus iširti tirštai šalia vje-nas kito sustatyti mediniai gyvena-mieji ir ūkiniai trobesiai. Namai jau yra buvę didesni, negu XIII a. Vie-nas XIV a. vidurio pastatas yra bu-vęs net 13 m ilgio ir per 5,5 m plo-čio. Jame buvo trys kambariai. Sie-nos buvo suręstos iš keturkampių taštytų rastų, o grindys išskotos plačiomis, storomis, taštytomis len-tomis. Du kambariai gyvenamieji, o tretysis, pats didžiausias, skirtas dirbtuvei. Krosnys gyvenamuosiu-se namuose buvo statytos iš akme-nų ir plūto molio. Dūrys buvo pa-darytos iš storų suleistų lentų, varstomos bėgūnu, užkabinamos ge-ležiniais kablais, užstumiamos me-diniais sklėsčiais. Gatvės tebebuvo grindžiamos lentomis, padėtomis ant trijų eilių išilgai paklotų rąs-tų. XV a. pradžioje medinių grin-dinių viršuje jau susidurta su ak-meniniais grindiniais.

Tarp pastatų ir pačiuose pasta-tuose surasta nemaža būtininės me-džiagos: medinių statinių, kibirų, lovių, lėkščių, samčių, žaidimo laz-dų, medinių šukų, tošinių dė-žučių, tinklų plūdžių, kaulinių ornamentuotų apkalų, įvairių odo dirbinių, gerai išlikusių su-augusių žmonių batų, įvairių žal-varinių ir geležinių dirbinių ir t. t. Iš radinių galima spręsti, kad čia gyventa ir amatininkų: batsiuvų, kubilių, šikšnių, kalvių ir kt. Be abejo, būta ir pirklių. Tai jau tikri miesto požymiai.

Žemutinė pilis tolydžio augo ir nuolat buvo stiprinama. Atskiruose rūmuose gyveno Lietuvos valdovas, šalia jo rūmų mūrinuose ir medi-nuose namuose buvo įsikūrę įvai-rūs valdovai pareigūnai. patarėjai, pilies tarnybos ir sargybos žmonės. XIV a. pabaigoje Žemutinės pilies rajone pastatyta gotikinė mūrinė

katedra, o vyskupas su savo kurija gyveno mūriniame ir keliuose medi-nuose namuose. Čia buvo ir nedi-delė Šv. Onos bažnyčia, kurios pa-matai aptikti 1957 metais. Tai ma-ža bažnytelė, buvusi tik 20,5 m il-gio ir apie 9 m pločio (A. Tauta-vičius, Vilniaus pilies archeologiniai kasinėjimai. — Valstybinės Archi-tektūros Paminklų Apsaugos Ins-pekcijos Metrašči, II, Vilnius, 1960, p. 14-16, pav. 8-12).

XIV a. pabaigoje Vilniuje buvo trys pilys: Aukštutinė (Gedimino pilies kalne), kuri ėjo tvirtovės pa-reigas, Žemutinė — valdovo ir jo aukštųjų pareigūnų būstinė, ir Kreivoji, buvusi į rytus nuo Gedi-mino pilies kalno, vad. Plikajame kalne. Pastaroji 1390 m. kryžiuočių sudeginta ir daugiau nebeatstatyta (J. Puzinas, Trečiosios Vilniaus pilies beieškant. — Metmenys, 1960, Nr. 3, p. 164-171). Vilniaus mies-to branduolį sudarė Žemutinės pi-lies teritorija, Neris pakraštys iki brastos ir kairysis Vilnios krantas. Būta nemaža sodybų ir dešiniajame Vilnios krante esančiuose ka-lnuose: Bekešo, Stalo ir Plikajame kalne.

Gediminas nelatytinas Vilniaus miesto steigėju, nes čia Lietuvos sostinė ir miestas buvo įsikūręs jau Lietuvos valstybės konsolidacijos metu. Gedimino laikai, rašyti di-diesiems Hanzos miestams, rodo, kad jis norėjo dar daugiau pakelti miesto gerovę, išugdyti amatus, iš-plėsti prekybą.

Ir augo miestas, Vilniaus garsas pasklido visoje Europoje, ir įsijun-gė Vilnius į kitų Europos miestų šeimą. Išaugo Vilniaus pilys, mies-tas pasipuošė puikiais rūmais, reto grožio bažnyčiomis, kurios savo puošnumu prilygo Vakarų Europos žymiesiems architektūros pamink-lams. Vilnius tapo būdingu Vidurio ir Vakarų Europos miestu. Nėra ki-to toklo brangaus Lietuvos miesto, kuris dvelktų gilios praeities dvasia, garsėtų seniausio visoje Rytų Eu-ropoje mokslo šventove, skleidusią šviesą ne tik Didžiajai Lietuvos Ku-nigaikštijai, bet ir kaimynams. Vil-nius yra tarytum gyvas muziejus, vaizdžiai kalbąs apie didžią miesto praeitį ir gyvastingą kultūrą, kuri sklido į visas Lietuvos žemes.

Neužmirštamas išeivijos kultūrininkas

Uolus visuomenės veikėjas, spaudos bendradarbis, veiklų autorius kun. Antanas Kaupas yra miręs 1913 m. spalio 27 d. Chicagoje. Šiomet sueina 60 m. nuo jo mirties. Buvo kilęs nuo Ramygalos, gimnaziją lankė Šiauliuose, bet už rusų drau-džiamų knygų skaitymą iš-varytas iš 6 klasės. Įstojęs į Kauno kun. seminariją, buvo slaptos lietuvių Šv. Kazimiero dr.—jos narys. Kratos metu pas jį buvo rasta Aušra ir kitokia draudžiama spauda. Už tai buvo pašalintas iš seminari-jos.

Dar vienos kratos metu buvo rasta "Varpas" ir jis buvo pri-verstas bėgti į JAV. Baigęs se-minariją Detroito, kunigu įšven-tintas 1896 m., klebonaudamas Scrantone ir Pittstone pastatė bažnyčias. Susirišo su pradėtu leisti "Draugu" ir su juo 1912 m. atsikėlė į Chicago. Kartu su kun. J. Žilium ir kun. A. Mi-luku įsteigė Motinėle, kuri sie-kė išlaikyti lietuviųybę, remti lie-tuvius studentus, einančius mokslą, kovoti dėl žodžio, spaudos, tikėjimo laisvės Lietu-voje. Įkūrė Katalikų tiesos draugiją pasaulėžiūros ug-dymui, suorganizavo Liet. kuni-gų sąjungą, rėmė Lietuvių mokslo dr.—ją Vilniuje ir buvo jos nariu, pirmininkavo Liet. R. K. susivienijimui Amerikoje, vienas iš Lietuvos vyčių kūrėjų, daug prisidėjo, organizuojant Liet. kat. federaciją bei įkuriant lietuvių mokytojų Šv. Kazi-miero seserų vienuolyną.

Daug reiškėsi spaudoje, bend-radarbiaudamas Vieniubėje Lie-tuovnikų, Apžvalgoje ir daugel-lyje kitų laikraščių. Leido Dirvą nuo 1904 m., apmokėdamas di-desnę dalį jos nuostolių, 1908—1913 redagavo Draugą. Yra pa-rašęs ilgesnių studijų socia-liniais, eugenikos ir kt. klau-simais bei sukūręs atskirais lei-diniais išėjusių veikalų bei pa-ruošęs vertimų. (jp)

HOLD IT!

We have a savings plan for your financial future ... and you'll like saving with us. Ask your friends and neighbors about St. Anthony Savings!

Annual Yield	Quarterly Yield	Monthly Yield	CLASSES OF SAVINGS:	Minimum Deposit	Per Centage
7.27	7.16	7.37	4 years CERTIFICATE of DEPOSITS	\$10,000.00	7 1/4%
7.34	7.16	7.118	4 years CERTIFICATE of DEPOSITS	\$ 5,000.00	7%
7.83	6.92	6.863	2 1/2 years CERTIFICATE of DEPOSITS	\$ 5,000.00	6 3/4%
6.812	6.644	6.606	2 years CERTIFICATE of DEPOSITS	\$ 5,000.00	6 1/2%
6.541	6.387	6.353	1 year CERTIFICATE of DEPOSITS	\$ 1,000.00	6 1/4%
5.396			PAID-UP SAVINGS PASSBOOK	\$ 100.00	5 3/4%
5.126			OPTIONAL SAVINGS PASSBOOK	\$ 10.00	5%

PAS MUS NE VISI DARBININKAI YRA LIETUVIAI, BET KJIEKVJENAME SKYRIUJE GALIMA SUSIKALBETI LIETUVISKAI.

Saint Anthony Savings

MEMBER F.S.L.I.C. WASHINGTON, D.C.

1447 South 49th Court Cicero 60650
Telephone 656-6330 and 242-4395
JOSEPH F. GRIBAUDSKAS, Vedėjas
Of en Mon. 9-8, Tues.-Thurs, Fri. 9-5. Sat. 9-1; Closed Wed. & Sun.

Sunkioji Lietuvos kova

GEDIMINAS GALVA

Robertas Žiugžda, PO DIPLOMATIJOS SKRAISTE, Vilnius, 1973 m., 240 psl.

Vilniuje šiais metais išleistoji Roberto Žiugždos knyga „Po diplomatijos skraiste“ verta dėmesio. Jos pavadinimas nieko aiškiai ir tiksliai nepasako. Ne ką geresnis antrasis knygos pavadinimas pirmajam patikrinti, „Klaipėdos kraštas imperialistinių valstybių planuose 1919-1924 metais“.

Tiesa, Santarvės valstybės, o ypač Prancūzija, ryškiai siekė leisti lenkams Lietuvą pajungti, Lietuvos valstybę žlugdyti ir Vokietijai apsupi. Šių planų įgyvendinimas, pradėtas Lietuvos valstybę bekuriant, tęstas Vilniaus krašto byloje ir politiniais žygiais siekta lenkų įsivyravimo Klaipėdoje. Kova dėl Klaipėdos tebuvo milžiniškų pastangų tąsą ginti Lietuvos nepriklausomybę. Lietuva nepajėgė apginti Vilniaus krašto, bet jai pavyko atgauti Klaipėdos kraštą, kuris buvo atskirtas nuo jos beveik septynis šimtmečius. Knygos autorius vengė minėti Lietuvos kovą antraštelėje paminėti.

Ivado pastabos

Knygos autorius pastebi įvadė: „Klaipėdos klausimas buvo vienas komplikuočiausių tarptautinių santykių klausimų tarp pirmojo ir antrojo pasaulinių karų... Taiigi vienas iš svarbiausių Lietuvos TSR istorijos mokslo uždavinių yra teisingai nušviesti Klaipėdos krašto praeitį ir, remiantis istoriniais duomenimis, demaskuoti imperializmo idealogų daromus tikrovės iškreipimus“ (5-6 p.).

Šiems teiginiams galima pritariti. Istorija turi remtis šaltiniais ir siekti bent sąlyginės tiesos. Istorinė tiesa dažnai glūdi gilaus šulinio pačiame dugne. Mommsenas pastebėjo, kad istorija daroma ir rašoma, pasirėmus meile ir neapykanta. Savo rašomą istoriją istorikai dažnai nudažo savo vaizduotės spalvomis. Kaip tik dėl vaizduotės Gibbon tapo dideliu istoriku, nors dažnai klydo smulkmenose.

Visai kitaip elgiasi Marx ir jo sekėjai, istoriją sprausdami į nustatytus rėmus, lenkdamį ją dogmoms ir išbraukdami iš viso tarpsnio istoriją, jei, Maskvos manymu, ji nenaudinga tarptautiniam socializmui, tiksliau tarus, rusikajai imperialistinei politikai.

Juk taip nutiko ir su nepriklausomos Lietuvos istorija, nes Juozas Žiugžda ir jo talkininkai užsimojo ją pakeisti komunistų partijos istorinėmis apybraižomis net keturiuose tomuose. Visa tai

yra tik priemonė siekti tikslo: įpiršti mintį, kad mažosios tautos turi tenkintis tautine išraiška, o rusai pasireikšti savo tautiniu turiniu plačiu mostu.

Kokia gi R. Žiugždos veikalo tiesa?

Jis aiškiai aptaria jos pagrindus: „Rašydamas šį savo darbą, autorius rėmėsi V. Lenino mokyimu, Komunistų partijos ir Tarybinės vyriausybės dokumentais, įgalinančiais teisingai vertinti nagrinėjamojo istorijos laikotarpio tarptautinę padėtį, Tarybų valstybės vykdomą taikos saugojimo ir mažųjų tautų interesų gynimo politiką, taip pat imperialistinių valstybių politiką“ (10p.).

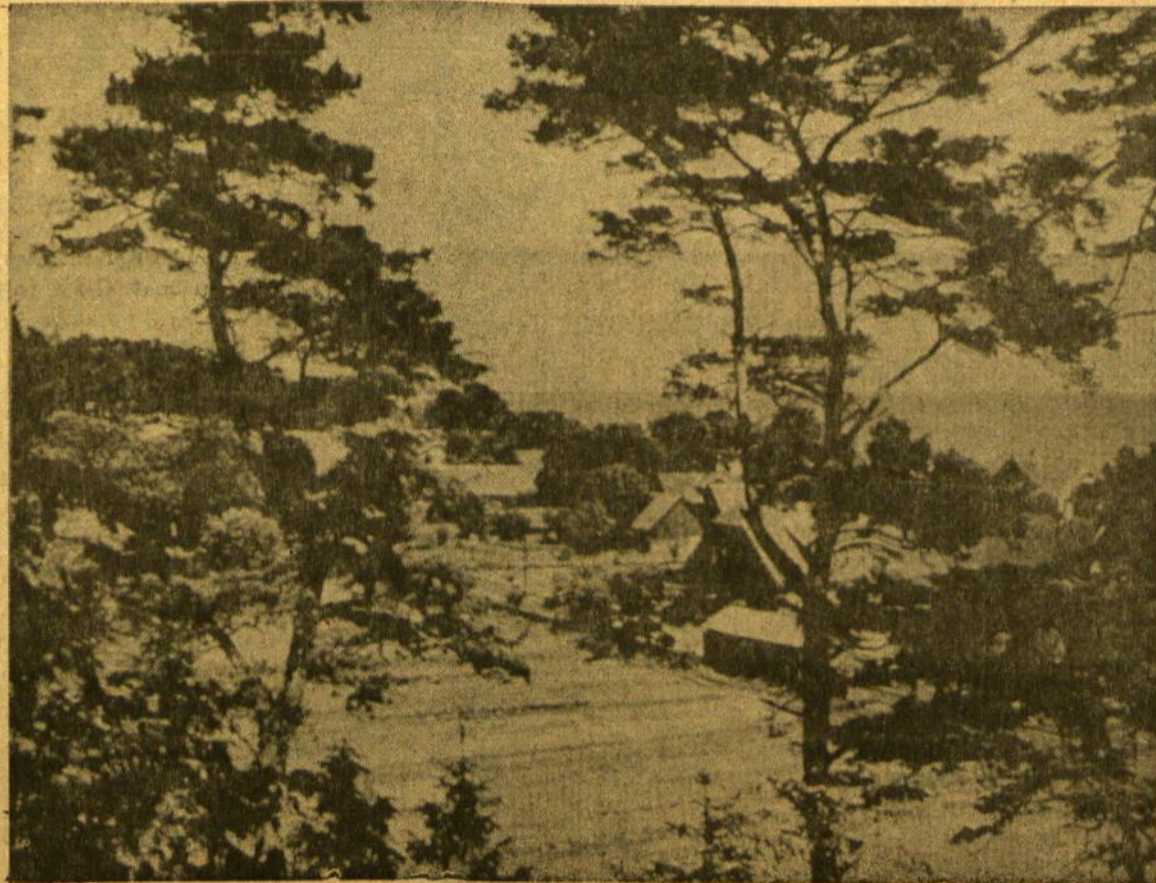
Po šio pareiškimo autorius šoka ypatingai vertinti rusiškąsias istorinius šaltinius, užsimena lietuviškus ir užsienyje pasirodžiusius leidinius, nors veikale ypač plačiai naudoja pastaruosius. Kitaip ir būti negali. Šį klausimą gvildenant galima išsiversti be Lenino, komunistų partijos ir jos anuometinių veikėjų, straipsnių ar nuomonių. Nors autorius ir jas laiko šaltiniais. Tai tik iškalbos, kurios nieko bendro neturi su sandėlio prekėmis.

Knygos apimtis

Knyga turi tris skyrius: Klaipėdos klausimas Taikos konferencijoje, prancūzmetis ir Klaipėdos krašto prijungimas prie Lietuvos. Visus tris skyrius jungia viena mintis, vientisas santarvininkų siekimas ir jų didžiausios pastangos, iki Klaipėdos konvencijos pasirašymo, pastūmėti Lenkiją įsikurti bent Klaipėdos uoste. Lenkija nesnaudė.

Teisiškai didžiųjų valstybių nepripažinta Lietuva, karo nualinta, trijų karų su kaimynais nusiaubta, su lenkais teturinti laikiną sieną ir su jais esanti nei taikos, nei karo padėtyje driso ginti istorines teises į Klaipėdos kraštą. Ūkiškai ji buvo skurdi. Jos karinė jėga tebuvo menka, lyginant su bet kuriuo kaimynu, kad ir pakrikusiu. Ir toji Lietuva išėjo kovoti prieš galybes, kurios buvo karą laimėjusios. Tokia mintis, nors autoriaus neišryškinta, peršasi knygos skaitytojui.

Šioje knygoje yra keletas naujovių. Pirmoji naujovė netiesioginis paneigimas teiginio, kad nepriklausoma Lietuva tebuvo vakarietiškiųjų galybių iškamša, išugdyta jų ūkinės paramos ir ginklo. Argi iškamša galėjo pakelti tokį milžinišką Europos valdovų spaudimą? Kita naujovė — naudojimas dokumentais, kurie iki šio meto net tarybinėje mokslineje spaudoje buvo nutylėti. Ir pati didžioji naujovė — istoriniuose rėmuose įstatymas nepriklausomos Lietuvos politinių veikėjų, kurių pavardės ankščiau

Vienas gražių Lietuvos pajūrio kampelių — Nida

vengė paminėti. Tiesa, visi paminėti veikėjai jau mirę.

Jei šios naujovės bus ir toliau tęsiamos, geras ženklas, nes tuo būdu, bent dalimi, būtų krašte atkuriamas nepriklausomos Lietuvos istorijos tikrovė, kuri buvo ir šiandieną tebėra pažeista, sujaukta ir paniekinta.

Knygoje protarpiais jaučiamas priesakas: perdėtai kalbėti apie darbininkus, komunistų partijos vaidmenį ir ypač Tarybų Sąjungą Lietuvos byloje dėl Klaipėdos. Pirmųjų dviejų veiksmų įtaka iš pirmo išlaužta, Tarybų Sąjunga 1918.XII.22 pripažino Kapsuko laikinąją revoliucinę vyriausybę. 1919 m. siautė raudonarmiečiai, kol jie buvo pačių lietuvių — iš krašto išguiti. 1920 m. raudonoji armija, po Lenkijos bandymo ginklu atkurti apytikrą 1772 m. sieną, pasistūmė ligi Vyslos, bet ten buvo sumušta. Tuomet Maskva buvo priversta tenkintis laikinąja Curzono siena ir dėl negalios, vidaus suirutės būti taikinta valstybe, kuri padėjo Lietuvai kovoti prieš bendrą priešą — Lenkiją. Bet toji pati Maskva netesėjo net 1920.VII.12 sutarties daugelio įsipareigojimų Lietuvai, o vėliau, sulaužiusi sutartį, pasuko keliu imperializmo, kurį autorius taip smerkia.

Kokia būtų buvusi, anuo metu, bičiulystė Maskvos su Kaunu, jei raudonoji armija būtų laimėjusi mūšį prie Vyslos?

Netikslumai knygoje

Knyga teturinti 240 psl., 12,6 spaudos lankų, perėjo per trijų redaktorių ir dviejų korektorių rankas, o vis tik liko nesklandumų, bei netikslumų. Tiesa, dėl daugelio nesklandumų reiktų teisintis pačiam autoriui.

Autorius panaudojo daugelį dokumentų rinkinių, plačią literatūrą, ano meto lietuviškąją spaudą, bet dažniais atvejais tenkinasi antraeilės ar net trečiaeilės svarbos ir patikimumo šaltiniais.

Jis, rašant apie Klaipėdos kraš-

to bylą Tautų Sąjungoje, nurodo, šaltiniu anuometinį dienraštį „Lietuva“, bet vengia pavartyti Tautų Sąjungos leidinių, nors jie lengvai randami.

Literatūros šaltiniai gausūs, bet jau tikrai chaotiškai surikiuoti. Kai kurie šaltiniai abejotinos vertės, tačiau ten nerandama pirmosios svarbos, gerai parašytų knygų, išleistų ne tik Vakaruose, bet ir Maskvoje. Mane stebina, kad autorius nerado reikalo pa-

minėti net P. I. Kušnerio Etničeskie teritoriji i etničeskie granici, STRS mokslo akademijos, Etnografijos instituto 1951 m. leidinio.

Jau daugiau autorius nusikalta, kai pateikia E. Galvanausko pareiškimą, datytą 1926 m., bet nenurodo šaltinio. Štai vėl: „Pomarkio metų atsiminimuose E. Galvanauskas rašė“, bet nenurodė kada ir kur minėti atsiminimai buvo paskelbti („Draugas“,

1961.I.6-II.4), nors nurodo visai nereikšmingų žinučių šaltinius (126 p.).

Svetimtaučių pavardės, kaip įprasta Lietuvoje, rašomos nusiklausius lietuviškos tarties. Tikrinių vardu rašyboje tikrai maišatis.

Autorius, nors ir baigęs Aukštąją diplomatinę mokyklą Maskvoje, maišo atstovo ir pastuntinio savokas (136 p.), o Anglijoje jis randa kažin kokius „bendruomeninius rūmus“ (154 p.).

Korektūros klaidų nedaug ir tos pačios, greičiausiai, priskirtinos autoriui. Pvz. „1929.II.2, E. Galvanauskas sudarė naują vyriausybę“, o turėtų būti 1922.II.2. (100 p.). Jau tikras neapsižiūrėjimas rašyti: „...grasinama perduoti reikimą Tarybų Sąjungai“, o turėtų būti „Tautų Sąjungos tarybai“ (167 p.).

Autorius reikia pagirti už nepaprastą kruopštumą duomenis rinkti, tačiau taip pat reikia pastebėti, kad jis pasimeta mažmožiuose, taigi už medžio jau nebe-mato miško. Jis pateikia daug medžiagos, bet vietomis ir pats autorius nepajėgia susigaudyti visuomenėje, sistemingai gliaudyti klausimą. Ton linkmen pastūmėjo jo analitinės nusiteikimas.

Knygos pabaiga užraukta, nes tai, greičiausiai, vertė tezėms rašytus veikalus išprausti nustatyme puslapių skaičiuje, Tautų Sąjungai skirtas skirsnis dirbtinai

siaurintas, esminiai dalykai praleisti ir jau tikrai darosi nebeaišku, kodėl jo peikiamas N. Davis darė nuolaidas Lietuvai, kiek sąlygos leido; sutarti dėl Klaipėdos konvencijos ir jos priedų, kuriais liko nepatenkinta Lietuva ir santarvininkai, kad jiems nepavyko sudoroti visko taip, kaip buvo užsimoję.

Šiose sąlygose autorius atliko tinkamą darbą, nors rusvai nuspalvintą, išryškinti Lietuvos užsienio politikos mozaiką, nušviesti istoriniam tarpsnui, kuris buvo užneštas praeities dulkių. Tai gera pradžia atkurti nepriklausomos Lietuvos istorijai, kuri šiuo metu krašte yra visai nusmelkta.

IS MODELNIŲ NAMŲ BALDAI 30% iki 50% nuolaida

Galima pirkt dalimis ir išmokėtina! SOUTHWEST FURNITURE CO. 4200 S. Western - Tel. GR 6-4421

WAGNER & SONS

Typewriters, Adding Machines & Checkwriters
Nuomola — Parduoda — Taiso
NAUJOS — NAUDOTOS
Virš 60m. patikimas patarnavimas
5610 South Pulaski Road
Phone — 661-4111

A. TVERAS
LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBĖS
Pardavimas ir taisyimas
2646 W. 69th St., Tel. REpublic 7-1941

DWIGHT DAVID EISENHOWER (1890-1969) — 34th President of our Country — architect of the United States' victory in Europe during World War II — Army Chief of Staff, President of Columbia University, first head of NATO.

ANNA ELEANOR ROOSEVELT (1884-1962) — Appointed for terms as delegate to the United Nations by Presidents Truman and Kennedy — instrumental in the writing and the passing of the world's conference on the Declaration of Human Rights.

ERNEST HEMINGWAY (1898-1961) — Considered by some the best English writer of his time — born in Oak Park, Illinois — Adventurer, Hunter, Nobel & Pulitzer Prize Winner.

ELIZABETH BLACKWELL (1821-1910) — First woman graduated as Doctor of Medicine in the United States, 1866 — initiated new subject in disease prevention, hygiene — established first women's medical college in the world.

7½% CERTIFICATE ACCOUNTS*
\$5,000 Or More 4 Year Maturity
YIELD INCREASES TO 7.90%
on interest accumulated for 1 yr.

7% CERTIFICATE ACCOUNTS*
\$1,000 Or More 4 Year Maturity
YIELD INCREASES TO 7.35%
on interest accumulated for 1 yr.

6¾% CERTIFICATE ACCOUNTS*
\$1,000 Or More 30 Month Maturity
YIELD INCREASES TO 7.08%
on interest accumulated for 1 yr.

6½% CERTIFICATE ACCOUNTS*
\$1,000 Or More 1 Year Maturity
YIELD INCREASES TO 6.81%
on interest accumulated for 1 yr.

5¾% CERTIFICATE ACCOUNTS*
\$1,000 Or More 90 Day Maturity
YIELD INCREASES TO 6.002%
on interest accumulated for 1 yr.

5¼% PASSBOOK SAVINGS
Interest Paid to the Date of Withdrawal
YIELD INCREASES TO 5.39%
on interest accumulated for 1 yr.

PARTNERS IN THE FUTURE

We have a chance to add to this list of outstanding men and women.

Yes — you and we at Standard Federal Savings have a chance to make history together, by giving our young the chance for a proper and formal education.

The partnership of your savings and our interest can assure a place in tomorrow for our children by affording the proper amount of money to finance their education.

Above we have listed our PARTNERSHIP SAVINGS PLANS. Come and talk to one of our financial counselors, remember they have the same problems you do, so they understand.

STANDARD FEDERAL SAVINGS
Assets over \$100,000,000.00
Reserves over \$17,500,000.00
4192 Archer Avenue (at Sacramento)
Chicago, Illinois 60632 — 847-1140
*A substantial interest penalty is required for early withdrawal.

DINGĖS BE ŽINIOS

Atkelta iš 3 pusl.)

jauną mergaitę, kaip kadaise. Ir nesutrikdo manęs nei mano melodijos aštrus, rėžiantis garsas — skambutis. Aš nesiklausau ir negirdžiu jo, ir šoku, ir šoku, ir ne tik kojomis, bet visu kūnu jaučiu kilimo vilną ir vėsius grūdų plyteles. Ir jeigu net atidaryčiau jiems dabar duris ir įleisčiau juos, tuos nepažįstamus žmones, aš nenusigąsčiau, aš nieko nebijočiau, aš pasakyčiau jiems, kad nieko nėra ir nebuvo, kad viskas — sapnas, — geras ir blogas ilgas sapnas. Bet tegul jie nemeluoja, kad jame nebuvo nieko, tame sapne buvo viskas — ir mano vaiko tėvas, prieš šešerius metus dingęs be žinios, ir mano vaikas, dabar užmūstas, o gal irgi be žinios dingęs, nebeesantis. Kai jie išeis, aš vėl liksiu viena ir neverksiu. Nors jie sakys, kad tame sapne mano vaiko nebėra, ir niekas jo daugiau nepažinos,

nematys, nesutiks, lyg niekada nebūtų jo buvę, aš žinau, ir niekas neapgaus manęs, aš žinau — turėjau vaiką, turėjau, jis čia buvo, buvo, buvo, visada buvo — buvo kūdikis, buvo berniukas, buvo vyras, buvo žmogus.

Aš žinau. Tegų sapne, bet buvo.

Nes jeigu ne sapne, aš pasakyčiau jiems, tiems žmonėms, atvykusiems svetimu automobiliu, pasakyčiau jiems, kad nebebus daugiau tėvų nei vaikų, nes praeitį aš motinos išėjau, ir negimdys jos daugiau niekada, ir neprasidės jose niekada daugiau neprasidės žmogus tam, kad pradingtų, lyg niekada nebūtų jo buvę. Neprasidės žmogus, nes aš praeitį sekla į palaimą, kurioje žmogus prasideda.

Gera, kad viskas sapnas, tegu ilgas, tegu geras ir blogas. Ir aš šoku, šoku, aš jauna mergaitė kaip prieš dvidešimt su viršum metų, ir melodija tęsiasi ir tęsiasi dar ilgai, kol nutyla, baigiasi, nutrūksta.

Tuomet išjungiu radiją ir, kaip buvusi, balsa, nueinu iki durų ir atidarau jas.

Nauji leidiniai

• **LITUANISTIKOS DARBAI III**, 1973. Redagavo Vincas Maciūnas. Išleido Lituanistikos Institutas, kurio šiuo metu pirmininkas yra Jurgis Gimbutas, (Woodside Lane, Arlington, Mass. 02174). Leidiniui gauta finansinė Lietuvos Fondo parama. Spaudė Pranciškonų spaustuė, 910 Willoughby Ave., Brooklyn, N. Y. 11221. Tomas įprastinio akademinių leidinių formato, 307 psl., kaina 10 dol. Visi jį galės įsigyti Mokslo ir kūrybos simpoziumo metu Chicagoje.

Trečiasis "Lituanistikos Darbų" tomas, paruostas visu mokslinių kruopštumu, yra vienas iš tų leidinių, kuriais išsivija gali didžiutis. Kai mūsų šiuo metu pasitaiko labai jau mėgėjiško kalbėjimo mokslo vardu, kai į lituanistikos klotus pretenduojančių leidinių puslapiuose akį tiesiog atstumia darlyta lietuvių kalba, mingdama grubiomis gramatikos, sintaksės ir stilistikos klaidomis, tai šis "Lituanistikos Darbų" trečiasis tomas širdį džiugina tikro mokslo lygio išlaikymu, be klaidų rašyba ir puikiai išlyginta lietuvių kalba. Leidėjai, ypač redaktoriai, už tai verti didžiausios padėkos.

Tome paskelbtieji straipsniai plačiai lituanistikai duoda nepaprastai vertingos istorinės medžiagos ir aktualių akademinių svarstymų, liečiančių dabarties kūrybinius bei studijinius užmojus.

Pačioje pradžioje pateikiama net 64 psl. Prano Skardžiaus studija "Lietuvių vandenvardžiai su -nt-; jų daryba, kilmė ir reikšmė". Kalbotyros specialistams studija bus tikras gaudinys, bet praversti visi šie straipsniai turėtų būti mėgėjams.

Vincas Maciūnas duoda dvidešimt septynis rašytojos Zemaite's laiškus. Laiškai spausdinami pirmą kartą. Prie jų prisiliesti ir kruopščiai paruošti V. Maciūno paaiškinimai, išnašos ir pan. Zemaite's gyvenimo faktams papildyti ir jos raštų kalbos raidai pakeisti visi šie laišškai yra labai brangūs šaltiniai.

Rašytojos laiškus palydi dar ir Petro Joniko straipsnis "Zemaite ir bendrinė kalba" (Zemaite's pastangos pasekti lietuvių bendrinę rašomąją kalbą pagal jos 1909-1921 m. laiškus). Tai labai tikslūs kalbininko svarstymai ir išvados, pratešiant paskelbtų rašytojos laiškų aktualumą.

Duotį nemažiau vertingų ir keturi Kazimiero Būgos laišškai, spaudai parengti Petro Joniko.

"Lituanistikos Darbų" trečiajame tome randame taipgi tris straipsnius, paskelbtus anglų kalba. Pirmasis jų yra amerikiečio kalbininko William R. Schmaltiego "Several Studies on Old Prussian, antrasis — Rimvydo Šilbajorio "Some Structural Principles in the Theater of Kostas Ostrauskas ir trečiasis — Julius P. Slavėno "Lithuanian-German Friction Over Klaipėda — Memel in the Early 1930's".

Akademinių pobūdžio leidinyje straipsnis ne lietuvių kalba būtų nieko nuostabaus. Ypač jeigu straipsnis parašytas ne lietuviu mokslininku, bet kitataučio, besidominčio lituanistika, kuriam tačiau sava gimtoji kalba yra vis tiek parankesnė. Tiek būtų vis dėlto kvestionuotinas lietuvių akademikų liuanistinių temų skelbimas lietuviškuosiuose "Lituanistikos Darbuose" svetima kalba, šiuo atveju anglų kalba. Koks tikslas, kokia prasmė? Gal dėl to, kad dirbančiam universitete ar kurio nors kito mokslo įstaigoj straipsnio pasirodymas spaudoje autoriui užskaitomas tam tikru kreditu? Bet ar nebūtų geriau, kad autoriai savo liuanistinių temų studijomis parašytomis plačiai prieinama svetima kalba, prasižvelgtų į tos kalbos akademinius leidinius. Rašantieji tada tikrai būtų pralaužę mūsų savotinį ratą ir įšokę į labiau pasaulio matomą, svetimą, bet liuanistikos labui išnaudotiną daržą. O šitokiam šuoliui mūsų jaunieji akademikai turi visas galimybes. Kai mes neretai stebimės, kad Vilniuje panašaus mokslo pobūdžio leidiniuose dažnai jau kone pusė ar daugiau puslapių spausdinama rusų kalba, ar vertėtų čia mūsų liuanistams lietuviškame leidinyje pereiti į anglų kalbą?

Istorikui ir švietėjui bus labai patrauklus ir dar kitas Petro Joniko straipsnis "Lietuvos studentų pavardės XV-XVIII amž. Europos universitetuose". Bronius Vaškešis, pastaruoju metu ypač besidominčias Jurgio Baltrušaičio kūryba ir gyvenimu, šiame leidinyje pateikia šį tą "iš Jurgio Baltrušaičio palikimo". Duodama eilėraščių "Ekspromtas", kurio nėra nei Amerikoje, nei Lietuvoje išleistose Baltrušaičio poezijos rinktinėse, tragedijos "Tamerlanas" vienos scenos fragmentas ir penki J. Baltrušaičio laišškai iš vokiečių okupuoto Paryžiaus. Ypač gerai parengtos pastabos prie skelbiamų dalykų.

Povilas Reklaitis rašo, tur būt, dar niekieno neliesta tema "Lietuvos lietuviškosios kartografijos

pradžios: 1898-1917 m."

Visi čia suminėti lietuviškieji straipsniai yra aprūpinti ir santraukomis anglų kalba, išskyrus P. Reklaitio raštą, kurio santrauka duota vokiečių kalba.

Net 34 "Lituanistikos Darbų" trečiojo tomo puslapiai skiriami liuanistikos leidinių recenzijoms. Aprašomi ir vertinami šie leidiniai: Petras Jonikas "Lietuvių bendrinės rašomosios kalbos kūrėjų antrojoje XIX a. pusėje" (Pranas Skardžius); J. Kazlauskas "Lietuvių kalbos istorinė gramatika: kirčiavimas, daiktavardis, veiksmažodis" (Pranas Skardžius). "Baltistica", VII (1-2), 1971 (Pranas Skardžius); "Relationes Status Dioecesium in Magno Ducatu Lithuaniae. I. Dioecesis Vilnensis et Samogitiae" (Viktoras Gidžiūnas, OFM); Dr. Gustav Raerik "Die aelteren baltischen Herrenhoefe in Estland — eine bauhistorische Studie" (Jurgis Gimbutas); Juozas Jurginis "Altytaus ekonomijos dvarų pastatai 1649 metais" (Jurgis Gimbutas); "Didysis lietuvių kalbos žodynas" (Leonardas Dambriūnas); Pranas Skardžius "Ankstyvesnė ir dabartinė lietuvių bendrinės kalbos vartoseną" (Leonardas Dambriūnas); William R. Schmaltstieg and Antanas Klimas "Lithuanian-English Glossary of Linguistic Terminology" (Petras Jonikas).

Viso trečiojo tomo "Lituanistikos Darbų" baigminiai puslapiai pašvęsti skyriui "In Memoriam". Čia prisimenami pastaruoju metu mirę Lituanistikos Instituto nariai: Juozas J. Bačiūnas (Jonas Puzinas), Konstantinas Avižonis (Jonas Puzinas), Pranas Pauliukonis (Juozas Jakštas), Kazys Karpius (Jonas Puzinas), Zenonas Ivinskis (Juozas Jakštas), Konstantinas Račkauskas (Domas Krivickas), Vladas Viliamas (Birutė Saldutienė) ir Antanas Salys (Leonardas Dambriūnas).

Vartant šį naują "Lituanistikos Darbų" tomą ir žinant kaip ši-

LITUANISTIKOS DARBAI LITHUANIAN STUDIES

III

"Lituanistikos Darbų" trečiojo tomo viršelis

pradžios: 1898-1917 m."

Visi čia suminėti lietuviškieji straipsniai yra aprūpinti ir santraukomis anglų kalba, išskyrus P. Reklaitio raštą, kurio santrauka duota vokiečių kalba.

Net 34 "Lituanistikos Darbų" trečiojo tomo puslapiai skiriami liuanistikos leidinių recenzijoms. Aprašomi ir vertinami šie leidiniai: Petras Jonikas "Lietuvių bendrinės rašomosios kalbos kūrėjų antrojoje XIX a. pusėje" (Pranas Skardžius); J. Kazlauskas "Lietuvių kalbos istorinė gramatika: kirčiavimas, daiktavardis, veiksmažodis" (Pranas Skardžius). "Baltistica", VII (1-2), 1971 (Pranas Skardžius); "Relationes Status Dioecesium in Magno Ducatu Lithuaniae. I. Dioecesis Vilnensis et Samogitiae" (Viktoras Gidžiūnas, OFM); Dr. Gustav Raerik "Die aelteren baltischen Herrenhoefe in Estland — eine bauhistorische Studie" (Jurgis Gimbutas); Juozas Jurginis "Altytaus ekonomijos dvarų pastatai 1649 metais" (Jurgis Gimbutas); "Didysis lietuvių kalbos žodynas" (Leonardas Dambriūnas); Pranas Skardžius "Ankstyvesnė ir dabartinė lietuvių bendrinės kalbos vartoseną" (Leonardas Dambriūnas); William R. Schmaltstieg and Antanas Klimas "Lithuanian-English Glossary of Linguistic Terminology" (Petras Jonikas).

Viso trečiojo tomo "Lituanistikos Darbų" baigminiai puslapiai pašvęsti skyriui "In Memoriam". Čia prisimenami pastaruoju metu mirę Lituanistikos Instituto nariai: Juozas J. Bačiūnas (Jonas Puzinas), Konstantinas Avižonis (Jonas Puzinas), Pranas Pauliukonis (Juozas Jakštas), Kazys Karpius (Jonas Puzinas), Zenonas Ivinskis (Juozas Jakštas), Konstantinas Račkauskas (Domas Krivickas), Vladas Viliamas (Birutė Saldutienė) ir Antanas Salys (Leonardas Dambriūnas).

Vartant šį naują "Lituanistikos Darbų" tomą ir žinant kaip ši-

okie dalykai išsivijoje nelengvai pasidaro, reikia tik stebėtis, gerbi ir visokiais būdais palaikyti tas institucijas ir tuos žmones, kurie, nieko nepaisydami, organizuoja tokius leidinius ir juos priraso, įamžindami neištrinamus visos mūsų egzistencijos tautos istorijos slinktyje.

• **LITUANUS, Volume 19, No. 3, Fall 1973.** Šį anglų kalba žurnalą, skirtą plačiai prasmė liuanistikai ir apskritai baltistikai, leidžia Lituanus Foundation, Inc. Redaguoja: Antanas Klimas, Ignas K. Skrupskelis ir Tomas Remeikis. Administruoja Jonas Kučėnas. Žurnalas išleista 4 kartus metuose. Prenumerata \$8.00. Redakcijos ir administracijos adresas: Lituanus, P.O. Box 9318, Chicago, Ill. 60690.

• **SPAUDOS METRAŠTIS (Yearbook of the Press) 1969.** Metrašty sudarė Užsienio lietuvių spaudos bibliografijos tarnyba: Jonas Švedas (pirm.), dr. Zenonas Ašoklis ir Jonas Valaitis. Leidėjas ir administratorius JAV LB Kultūros fondas, 7030 S. Rockwell St., Chicago, Ill. 60629. Leidinys Nr. 55. Tiražas 500 egz. Spausdino V. Vijeikio spaustuė Chicagoje. Leidinys 94 psl., kaina \$3.00.

• **Filatelistų draugijos LIE-TUVA žurnalas, 1973 m. Nr. 2-3.** Redaguoja Liudas Kairys, 4046 S. Montgomery, Chicago, Ill. 60632. Administruoja Kazys Rožanskas, 6941 So. Claremont Ave., Chicago Ill. 60636. Metinė prenumerata \$5.00. Šio numerio straipsniai ir iliustracijos daugiausia skirtos jubiliejinei Vilniaus temai.

• **MOSŲ ŽINIŲ, 1973 m. lapkričio mėn. 4 d., Nr. 17.** Lietuvių jėzuitų ir Jaunimo centro Chicagoje biuletenis. Leidžia jėzuitai Chicagoje. Atsakingasis redaktorius Algimantas Kezys, S.J. Biuletenį redaguoja Danutė Vakarė. Administruoja Petras Kleinas, S.J. Adresas: 5620 S. Claremont Ave., Chicago, Ill. 60636. Šį kartą pažymėtina platesni ir iliustruoti Vilniaus jubiliejinio minėjimo ir Alfonso Dargio parodos aprašymai.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai, pritaidinti paveikslams ir skelbimams, rėmai — metalu apdėti rėmai.
2400 So., Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258 - 59

Atviras laiškas

AR TIK VORATINKLIO SILPNUMO?

Manau, kiekvienam autoriui malonu išgirsti apie savo knygą nors ir nepalankų žodį. Taip ir man buvo malonu skaityti B. Kazimieraičio samprotavimus apie mano *Napoleoną Baltiją Amerikoje* (Draugas, 1973 X 20), ypač kad jis rašo nepiktai, su ironijos lašeliu, ne taip kaip jaunas "Aidų" recenzentas, kuris lyg kirviu kerta (jo pagrindines mintis gana plačiai persispausdino "Draugas").

Tačiau, kad skaitytojui, mėgstančiam lietuviškąją tematiką, nesudarytų klaidingas įspūdis, norėčiau atkreipti dėmesį į vieną B. K. teiginį. Jis rašo, kad savo "napoleoniškoje studijoje" "V. Trumpa... gvildena tokius klausimus, kurie su Lietuva, galima sakyti, tėra susiję labai plonyčiais siūlais, tiesiog voratinklio silpnumo". Jis manęs dėl to nesmerkia ir nurodo, kad viena anglė istorikė parašė įdomią knygą apie gyvulus romėnų gyvenime ir mene. Ir nieko blogo...

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS
IR MEGEJAMS

Daug sutapsite pirkdami čia įvairių firmų foto aparatų bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois, 60629
Tel. Prospect 6-8998

KONCERTINĖS
YPATINGAS
GITARAS
IR
KANKLES
DARO PAGAL UŽSAKYMĄ
IR
TAISO STYGINIUS
MUZIKOS INSTRUMENTUS

KVIRINAS RUNIMAS
1914 W. Cermak Rd.
CICERO, ILL. 60650
Tel. — 652 - 3200

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

7% Mokamas už 4 m. sertifikatus. Minimum \$5,000
6 1/2% Mokamas už 1 m. sertifikatus. Minimum \$1,000
5 1/4% Mokamas už investavimo sąskaitas

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D. Dividendai mokami kas 3 mėnesiai.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. PIRMAD. IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. Trečiad. uždarėta. 9 v. r. iki 9 v. v.

jau prieš akis, kaip tik Baltiją, kuria tuo metu baisiai buvo sudomėjęs ir Napoleonas, ir Amerika. Visiškai to, atrodo, nespėjo anas smarkusis "Aidų" recenzentas, ne visiškai tai nori suprasti ir B. K. Siūlyčiau dar kartą paskaityti šią ne per didelę mano knygėlę. Gal tada paaiškės, kokia šūnė buvo tuo metu Baltija. Man, kaip lietuviui istorikui, tai labai kutena širdį. Norėčiau, kad ir vienas kitam skaitytojui sukiltų panašus jausmas.

B. K. vadina tai "napoleoniška studija". Iš tikrųjų tiesiog apie Napoleoną aš tekalu tik keliuose puslapiuose, Visa kita yra Baltija, kokios reikšmės ji tada turėjo visam pasauliui (ir Napoleonui). Negaliu suprasti, kaip visa, kas siejasi su Baltija, neturėtų būti įdomu lietuviui istorikui. Ir kiekvienam lietuviui...
V. Trumpa

FLORIDA KVIEČIA

Pats maloniausias laikotarpis saulėtojoje Floridoje yra dabar: šiltas oras, viliojantis jūros vanduo ir baltas paplūdimio smėlis. Kreipkitės į šiuos lietuviškus hotelius:

NORWYN APTS., 126 OCEAN DR.
MIAMI BEACH, FLA. 3319

arba
TOWN & SURF APTS.,
9024 Collins Ave.
Telefonas: 672-4903
Šiuo metu gausite 60% nuolaidos

ŽIEMOS ESKURSIJA Į LIETUVĄ

Išvyksta 1973 m. gruodžio 21 dieną —
grįžta 1974 m. sausio 4 dieną.
15 dienų

(Vilniuje 5, Kaune 1, Rygoje 5, Leningrade 2, ir Helsinkyje 2 d. d.)
IŠ BOSTONO IR NEW YORKO
Kaina tik \$686.00

Vykstantiems iš Chicago \$100.00 ir iš Clevelando \$74.00 daugiau.

Grupėje dalyvių skaičius ribotas — NESIVELUOKITE!

Smulkesnių žinių ir registracijos reikalu kreipkitės į:

TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE

393 West Broadway
South Boston, Mass. 02127
Telefonas. (617) 268-6764

Savininkė: Aldona Adomoniene

Kalėdinės Dovanos

Tik per Angliją, greičiau, pigiau, geriau.

Siūlome labai aukštos kokybės dovanų siuntinį, kuris bus naudingas kiekvienai šeimai Lietuvoje.

KALEDINIS 1973.

3 1/4 jardo puikų vilnonę angliską eilutę medžiagą, 3 jardi stora crimplene medžiaga moteriškam kostumėliui, arba moteriškam paltui, vyriški nalloniniai marškiniai, arba bliuskutė, vyriškas arba moteriškas labai geros rūšies megztinis, 1 vilnonė gėlėta skarelė, 2 gėlėtos nalloninės skarelės, 2 p. vyriškų arba moteriškų vilnonių, arba nalloninių kojinių, 2 jardi crimplene medžiaga suklelei, arba 1 sv. vilnonių megztinui siūly, 1 sv. šokoladinį saldainių dėžę, 20 angliskų cigarečių. Kaina su įskaičiuotu muitu ir visomis persiuntimo išlaidomis. \$140.00.

Maisto siuntinius sudarome sulgy pareikalavimų.

Tam, kas pageidauja pats sudaryti siuntinį, siūlome šiuos dalykus:

3 1/4 jardo labai gera angliską kostuminę medžiagą	\$45.00
Stora su ornamentais crimplene medžiaga 1 jardas	\$ 6.00
Crimplene medžiaga, suklelėms, 1 jardas	\$ 5.50
Nalloninis kailis moteriškam paltui	\$33.00
Dirbtinis mink, moteriškam paltui	\$54.00
Vilnonė žieminiams paltui medžiaga	\$36.00
Vilnonė gėlėta skarelė	\$ 8.00
Komplektas moteriškų nalloninių apatinių	\$ 9.00
Perukai, įvairių spalvų	\$30.00
Nalloniniai marškiniai	\$ 9.00
Vilnoniai arba Acryleno nertiniai	\$19.00

Priimame užsakymus: auto mašinų, motociklų, dviračių, televizijos aparatų, šaldytuvų ir kt. Persiunčiame pinigų dėl tokių prekių, kurias negalima iš čia pasiųsti.

Sudarome testamentus, administruojame nuosavybes, persiunčiame palikimus prekėmis arba pinigais į Lietuvą arba kitas šalis.

BALTIC STORES LTD.

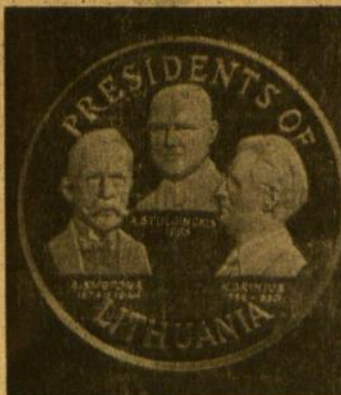
(Z. JURAS)

421 Hackney Rd., London, E.2. England

Telef. 01739 8734

Prasmingiausia ir niekad nesenstanti dovana

Vestuvių, vardadienio, gimtadienio ir kitoms progoms vertingiausia, patvariausia ir prasmingiausia dovana yra LF išleisti Lietuvos 3-jų Prezidentų ir Karaliaus Mindaugo sidabriniai medaliai. Taip pat tie medaliai — reikšminga dovana lietuviams bei kitataučiams, norint juos pagerbti — atžymėti už jų naudingus darbus mūsų tautai.

Medalių užsakymus siųsti kartu su čekiais: LITHUANIAN FOUNDATION, 2422 West Marquette Rd., Chicago, IL. 60629. Čekius rašyti Lietuvos Fondo vardu.

LIETUVOS 3-jų PREZIDENTŲ MEDALIS MEDALIS

Kaina \$10.00

su reprezentazine dėžute

\$12.50

Pašto išlaidoms pridėdama 70 ct.

KARALIAUS MINDAUGO MEDALIS

Kaina \$12.50

su reprezentazine dėžute

\$15.00

Pašto išlaidoms pridėdama 70 ct.

Kultūrinė kronika

Vakar nē kavinėje su kompoz. Vladu Jakubėnu

Ateinantį penktadienį (lapkričio 16) 8 val. vak. Jaunimo centro kavinėje, Chicagoj, kultūrinį penktadienį tradicinėje vakaronėje svečiu bus prof. Vladas Jakubėnas. Tai įvyks kone išvakarėse didžiojo jo kūrinių koncerto Mokslo ir kūrybos simpoziumo dienomis, lapkričio 30 d. Marijos aukštesniosios mokyklos auditorijoje, Chicagoj. O ateinančio penktadienio kavinės kultūrinėje vakaronėje profesorius pateiks įdomius savo gausios kūrybos komentarus, detaliau paliesdamas ir būsimąjo plataus koncerto programą. Visi kviečiami.

Rašytojų draugijos pirmininkas atvyksta simpoziuman

Leonardas Andriekus, Lietuvos rašytojų draugijos išėjioje pirmininkas, lapkričio 21 d. atvyks Chicagon ir dalyvaus tą savaitę rengiamam Mokslo ir kūrybos simpoziume, atstovaudamas rašytojų draugijai ir kultūros žurnalui "Aidams".

Kristijonas Donelaitis japoniškai

Japonas profesorius Ikuo Murata yra išmokęs lietuviškai ir jau japonų spaudoje paskelbęs vieną kitą vertimą iš lietuvių literatūros. Šiomis dienomis Japonijoje pasirodė jo Kristijono Donelaičio "Metų" pirmosios dalies — "Pavasario įlankų" — vertimas. Prof. Murata jau baigia versti ir kitas "Metų" dalis į japonų kalbą. Jos bus paskelbtos japonų spaudoje, o vė-

liau gal ir išleistos atskira knyga. Profesorius Murata, tur būt, yra pirmasis japonas, išmokęs lietuvių kalbą ir verčias literatūros kūrinius japonų kalbon. Smulkesnių informacijų pasiskelbime vėliau.

SUSUKO 50 FILMŲ

Marc Allegret, 72 m. amžiaus, mirė Paryžiuje. Dirbdamas filmų gamyboje, per 40 metų buvo sukūręs 50 filmų.

A. Tamošaitienė — Eglės pasaka (kilimas). Iš parodos Priskėlimo parodos parodų salėje, Toronte, lapkričio 10-18 d.

Filmų įvairumai

Niaurus profesorius ir jo studentas

STASE SEMENIENE

Apie garsųjį Harvardo universitetą yra susidarę daug legendų. "THE PAPER CHASE" — gvildena vieną jų, liudijanti teisių fakultetą, kas atrodo, yra reali tikrovė.

Režisierius James Bridges žavai nufilmavo ir vysto savo pasakojimą tokiais vaizdais, kurie yra stiprūs ir tyri. Tai senoviškos rūšies filmas, kuris nepadarytų gėdos nei padoriui bostoniečių.

Turinys yra apie labai subtilų, švelnią kovą, ryšį tarp jauno pirmo kurso teisių mokslo studento (Timothy Bottoms) ir siaubingai pasižymėjusio seno sutarčių proceso profesoriaus (John Houseman).

Senasis vyresnis yra olimpiškai di dingas, sulėdjęs ir nenugalimas. Jam vos įžengus į "fukų" auditoriją, temperatūra nukrenta ligi nulio. Nors studentai bijo teisių mokslo tirono, bet ir gerbia garbingą prof. Kingsfield.

Kingsfield yra filmo centrinis charakteris, John Houseman gauna tik pagalbinio aktoriaus rolę. Vis kas sukasi apie profesoriaus neribotą galią klasėje ir jo ledinį rezervuotumą privačiam gyvenimui. Jis yra vienas tų profesorių, kurie įkvepia baimę savo studentams, o tuo pačiu metu ir savotišką herojaus garbinimą.

Jaunasis Hart (Bottoms) yra ag resyvus, nepaprastai protingas, patrauklus studentas. Šis tikrai išmintingas pirmametis čia teisių fakultete yra jau baigęs Minnesoto universitetą ir samprotuoja kaip tikras advokatas.

Hart tvirtai pasiryžęs laimėti senojo profesoriaus pagarbą jam. O tuo tarpu senasis džiulėtelmenas — prezidentų ir aukštųjų teisininkų išikimas patikėtinis — nepasiduoda nei per nago juodimą. O vis dėlto kažkokiu labai tyliu ir paslaptingu būdu artimumas pradeda augti, pagalba viena kitam parodoma ir mažytis draugiškumo pum purėlis išdygsta ir pradeda bręsti į daug žadantį žiedą.

Nors Bottoms yra geras, įtikinantis aktorius pagrindinėje rolėje, bet tik Houseman padaro filmą, kuo jis yra. Savo šalta, romėniška arogancija Houseman yra tobulas savo pirmoje rolėje ekrane. Šis 71

m. amžiaus žmogus, ligi šiol mums nežinomas, kaip labai gabus filmų gamintojas, Voice of America viršininkas. Dramos mokyklos New Yorke vyriausias.

Visą savo gyvenimą vairuodamas kitus radijo bangomis, scenoje ir ekrane, pagaliau pats taip elegantiškai prasiskleidžia kaip aktorius.

Filmas buvo daugiausia sukamas Toronte, Kanadoje, o Harvardo universitetas leido filmuoti mokyklos viduje.

Filme daug studentiškių pokštų, "fuksiškų" triukų, humoro. Studentai liks studentais, net ir tokiame Harvarde.

Gal vienas nepasisekimas filme, jei tai galima tuo laikyti, yra, ten, kur moterys tėra tik priskoningi priedeliai.

Tai Bottoms skeptiška meilė Susan (Lindsay Wagner) — profesoriaus dukteriai, kuri neturi nei duosenų, nei prityrimo, nei, pagaliau, lėkimo teksto, kad padarytų šią rolę efektinga. Ir taip visa filmo ant raeilė tema — moters žvilgnis į vyrų varžytines — miršta nešėlysiųsiui.

Gal suminėtoji silpnybė buvo gerai atlyginta puikiai išvystyto pasakojimo, besitęsiančio kur kas toliau už paprasto studentiško filmo, ir išsikovojo retą, lyrišką pagarbos pareiškimą darbui, garbės troškimui ir dvasinei kovai.

Didingai nepamirštama scena klasėje, kai profesorius išsukia Hart, paduoda dešimtuką ir sako: "Pašauk savo motiną ir pasakyk jai, kad niekad nebūsi advokatu". Houseman sugebėjo parodyti charakterio subtilumą, net kai atrodo pastirusiai šurkštus ir nesuvelkinamas. Šitokia jo vaidyba yra verta Akademijos premijos.

Timothy Bottoms studento Hart rolėje yra taip naturalus ir nepaveiktas jokios pašalinės įtakos, kad atrodo, lyg jis nė nebando vaidinti, jis tiesiog yra ten ekrane — tobulas ir įtikinantis.

Ypač paminėtina ir tai, kad filme apšvarstomi įdomūs suaugusieji — jauni ir seni — protingu būdu. Filmas klasifikuotas PG — vaikams su tėvų nurodymu.

Kražių skerdynės. Nežinomojo dailininko paveikslas. Jis 19 amž. pabaigoje dideliu tiražu buvo išleistas Amerikos Jungtinėse Valstybėse ir platinamas lietuvių kolonijose, organizuojant protestus prieš rusų kruvinius slautėjimus Lietuvoje. (Iš Br. Kvicklo archyvo)

Partija gniaužia literatūrą

Komunistų partija Lietuvoje tebetęsia savo kultūrinę ofensyvą visais frontais. Kai kurie ofensyvos taikiniai išvardinti straipsnyje "Literatūros kritika: pamokos ir uždaviniai" (Komunistas, Nr. 6). Straipsnio autorius J. Bielinis, KP CK Kultūros skyriaus vedėjas pavaduotojas, išvardina eilę "nuodėmingų" kritikų, kurie bandė "pateisinti ir net teoretiškai pagrįsti įvairiausiais būdais bei formomis pasireiškiančias mūsų literatūroje pilietinio aktyvumo ir humanistinio kryptingumo 'erodizijos' tendencijas". Tai — V. Kubilius, K. Nastopka, A. Zalatorius R. Pakalniškis. Kubilius pagiriamas atlikęs stačią išpažintį ir savikritiškai "prisi pažinęs", kad buvo pasidavęs kartais pasireiškiančiai mūsų literatūroje "depolitizavimo tendencijai". Pasak Bielinio, partija jau 1968 m. viešai išreiškusi "nerimą" apie kritikos nutolimą nuo komunistinių taisyklių. Partiniu atžvilgiu, "rimtos nesėk-

mės" buvę šie kūriniai: R. Lan kauskio "Vidury didelio lauko", "Tiltas į jūrą", J. Mikeiško "Trys dienos, trys naktys", "Laukinė obelis", I. Mero "Striptizas", T. Venclovos "Kalbos ženklas", S. Gedos "Giesmės". (E.)

Kražių skerdynių sukaktis

Kražiai — istorinis žemaitijos kultūrinis centras, bet jie mums labiau žinomi dėl žiaurių skerdynių, kurias kazokai suruošė bažnyčioje ginantiems lietuviams prieš 80 m. — 1893 m. lapkr. 10 d. (n. kal. 22) į Kra-

McKEY & POAGUE

Real Estate INSURANCE Management

Visų rūšių draudimai žemiausiomis kainomis. Mes atstovaujame geriausias kompanijas. Pasitikrinkite. Informacijai kreipkitės į

EDWARD PAUKŠTIS

3145 W. 63rd St. - HEmlOCK 4-4300

Philomena Says

CHICAGO SAVINGS IS NOW PAYING

5.39% 5.92% 6.003%

Annual Yield on 5 1/4% Passbook Accounts Daily Interest

Annual Yield on 5 1/2% 90-Day Notice Accounts \$100 Minimum

Annual Yield on 5 3/4% 90-Day Savings Certificate \$1,000 Minimum

6.81%

Annual Yield on 6 3/4% One Year Savings Certificate \$1,000 Minimum

7.08%

Annual Yield on 6 3/4% 30-Month Savings Certificate \$5,000 Minimum

7.35%

Annual Yield on 7.00% Four Year Savings Certificate \$1,000 Minimum

7 1/4%

on Four Year Savings Certificate \$10,000 Minimum

6.727%

Annual Yield

For 49 years, savers at near-\$100 million Chicago Savings have become accustomed to the highest rates permitted by law. It is possible to offer the above yield where earnings remain undisturbed and are compounded for a year or more.

CHICAGO ★★★★★

savings and loan association

6245 south western avenue 476-7575

• Passbook Savings Earn From Day of Deposit to Day of Withdrawal

pasiekė ir užsienio spaudą, o Lietuvoje ir JAV-se ta tema pasirodė keletas specialių leidinių.

UŽSIENY GYVENANČIŲ AMERIKIEČIŲ STATISTIKA

Šiuo metu užsienio valstybėse gyvena 56,448 amerikiečiai, tar-

naują ambasados, atstovybėse, konsulatuose ir kitose valdžios tarnybose, 53,367 jų šeimos nariai, 317,999 amerikiečių karių šeimos nariai, 15,910 prekybos laivyno jūrininkų ir 236,336 kiti amerikiečiai. Taigi daugiau 600,000 amerikiečių yra šiuo metu užsienio valstybėse.

Nuo 1914 Metų

Midland Savings apta naują taupymo ir namų paskolų reikalais visas mūsų apylinkes. Dėkojame Jums už mūsų parodytą pasitikėjimą. Mes norėtum būti Jums naudingi ir ateityje.

Sąskaitos apdraustos iki \$20,000.00

Frank Zogor
Frank Zogor, President

5 1/4% All accounts compounded daily — Passbook Savings paid quarterly.

7 1/2% 4 Years Savings Certificates (Minimum \$5,000)

MIDLAND SAVINGS

AND LOAN ASS'N.
4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILL. 60632
PHONE 234-4470

PETKUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

— TEVAS IR SŪNUS —

TRYŠ MODERNIAKŲ KOPLYČIOS

2533 West 71st Street Tel. 476-2345
1410 S. 50th Ave. Cicero ROwnhall 3-2108-09

GREITĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

Laidotuvių Direktorai

MAŽEIK & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE.

TRYŠ MODERNIAKŲ AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

MAKONOMI VIENTA

REpublė 7-8600 REpublė 7-8691

E U D E I K I S

DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID

Laidotuvių Direktorai

Trys Moderniškos Kopolyčios

4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4805-07 South Hermitage Avenue
Telefonas YArds 7-1741

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorų Asociacijos Nariai

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

STEPONAS C. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNUS
2314 W. 23rd PLACE Tel. Vtginia 7-6672
2424 W. 69th STREET Tel. REpublė 7-1213
11028 Southwest Highway, Palos Hills, Ill. Tel. 974-4410

PETRAS BIELIONAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138-39

VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. Olympe 2-1003

Pagrėbstai

B. KAZIMIERAITIS

W. H. AUDENO PATARIMAI
POETAMS

Be abejo, skaitytojai jau "Draugo" kultūr. priedo puslapius matė, kad mirė Wystan Hugh Auden, anglų poetas, augęs (gimęs 1907.II.21) Britanijos Birminghamo mieste dirbusio gydytojo šeimoje, išėjęs mokslus Oxforde, 1939 m., ieškodamas naujos aplinkos, išvažiavęs į JAV ir ten įspilietinę, o praeitais metais grįžęs atgal į savo kraštą ir apsigyvenęs Oxfordo universiteto rajone, to paties universiteto, kurį kadaise baigė ir kuriame 1956 m. buvo penkeriems metams išrinktas tradiciniu poezijos profesorium, o 16 paskutiniųjų vasarų praleidinėjęs Austrijoje, į kurią atvažiudavo ir iš JAV, nes ten, Žemutinės Austrijos Kirchs-tettin kaimelyje, su draugu nusipirko namelį jo (draugas Chester Kallman gyvendavo apačioje, o Audenas lauke pastatytomis kopčiomis kopdavo į viršų). Be kita ko, kaimo žmonės didžiavosi tuo, kad poetas atvažiuoja pagyventi, ir prieš porą metų toje gatvelėje, kurios gale stovi tas vasarnamiukštas, prikėlė lentą su įrašu: Audenstrasse.

John Wain, dabartinis Oxfordo universiteto poezijos profesorius, šako, kad mirė vienas garsiausių šio amžiaus poetų, ir tai gal tiesa. Jaunystėje jis priklausė tai išgarėjusiai anglų rašto žmonių grupei, kurią sudarė poetai Stephen Spender ir Cecil Day Lewis ir romanistas Christopher Isherwood. Kai kurie jų net priklausė komunistų partijai (Audenas nepriklausė), dalyvavo Ispanijos pilietiniame kare (Audenas dirbo prie neštuvų — rinko sužeistuosius ir nukautuosius), bet visi nusivylė ir pasitraukė iš politinės veiklos. Audenas neseniai yra pasakęs: "Pagaliau poemos neišgelbėjo nė vieno žydo nuo dujų kameros. Nuo to laiko aš su dideliu įtarimu vertinu supolitintą kūrybą. Vienintelis dalykas, kuris tokiais atvejais yra reikšmingas, tai reportažas, iš kurio žmonės sužino, kas darosi, arba reikia pasidaryti politiku ir jungtis į kovą".

Audenas, kaip poetas, mokėjo naudotis meistriskumu. Bet, sako, jautė, kad mokykla davė jam ne viską, ko jis būtų norėjęs, jog galėtų kurti meną. Dėl to vienoje paskutiniųjų savo knygų jis yra rašęs šitaip apie poetų auklėjimą:

"Tokiose kultūrose, kaip Valijoje viduriniaisiais amžiais, kur poetai buvo laikomi sociališkai reikšmingais, būsimasis poetas, kaip mūsiškėje kultūroje būsimasis dantų gydytojas, būdavo sistemingai apmokomas ir poetų eilės būdavo priimamas tik tada, kai pasiekdavo labai aukšto profesinio standarto.

"Mūsų kultūroje būsimasis poetas turi pats išauklėti; jis gali turėti sąlygas eiti į geriausios mokyklas ir į universitetą, bet tokios vietos gali padėti poetui auklėtis tik be kita ko, o ne planingai...

"Mano svajonių Dainių Universitete programa būtų tokia:

"Pirma — be anglų, reikalinga būtų išmokyti bent vieną senovės kalbą, gal graikų ar hebrajų, ir dvi modernias kalbas.

"Antra — tomis kalbomis turėtų būti atmintinai išmokstama tūkstančiai eilučių.

"Trečia — bibliotekoje neturėtų būti laikomos literatūros kritikos knygos, ir vienintelė studentams leistina kritikos praktika turėtų būti parodijų rašymas.

"Ketvirta — parodijų, retorikos ir lyginamosios filologijos kursus turėtų išeiti visi studentai, ir kiekvienas studentas turėtų pasirinkti tris kursus iš šių dalykų: matematikos, gamtos, geologijos, meteorologijos, archeologijos, mitologijos, liturgijos, virimo.

"Penkta — iš kiekvieno studento turėtų būti reikalaujama prižiūrėti kurį nors naminių gyvulių ir apdirbti sklypą daržų".

Norint pasiekti, kiek tos kitiems siūlomoms taisyklėms buvo jo paties vykdomos, reikėtų gilintis į jo kūrybą. O šiaip aišku, kad jis atmintinai mokėjo tūkstančius poezijos eilučių. Audenas buvo mėgiamas paskaitininkas, ir jas skaitydavo jis naudodamasis raštu. Tačiau kai tose paskaitose jam reikėdavo pacituoti poezijos, tai, sako, Audenas užsimerkdavo, kilstelėdavo aukštyrą gilių raukšlių skersai ir išilgai išvaga-tą veidą ir pradėdavo nemiksėdamas ir neužkliūdamas, vis tiek, ar jam būtų moderni poezija, ar Šekspyras.

KELIAS ATGAL

Remarko "Kelias atgal"?

Ne. Mūsų!

Ką čia apie Remarką bekalbėsi, jei jis pats numirė, o jo romanai, ypač tie karo nuotaikų, šiuo metu nepopuliarūs! Kitokie karai — kitokie ir romanai.

Kelią atgal žiūriu mūsų kai kuriose kultūrinio gyvenimo srityse. Štai skaitau metrikaciją Australijoje neseniai išleistų dviejų lietuviškų knygelių: M. M. Slavėnienės eilėraščių rinkinio "Nežinomi keleiviai" ir J. Slavėno apsakymėlių jaunimui "Baltijos balsas". Ir vienos ir kitos jų atspausdinta tik po 200 egzempliorių! Vadinasi, tik gal draugams ir pažįstamiems, tiems, kurie ir šiaip knygomis apsikrovę gyvena, bet tokias naujienas priima su malonumu ir domėdamiesi, taip pat ir tiems, kurie gal jau ir nusiknyginę yra, bet dovana priglaus, kaip įrodymą bičiulystės ar geros pažinties su rašto žmonėmis.

Argi tas vargingas egzempliorių skaičius neprimena pirmųjų pokario mėnesių, kai į stovyklas buvo surankioti iš vokiečių sumedžiotieji rotatoriai ir paleisti į darbą spausdinti ne tik vietinių laikraščių, bet ir poezijos ir prozos rinkinėlį ir net rimtokų almanachų, kurių dalies ir iki šiol nesame užmirę (Baltija, Gintaras)? Tūkstančiais tokie leidiniai tikrai nebuvo spausdinami, ir ne

Osvaldas Mickūnas

Iš Čiurlionio galerijoje, Chicagoje, lapkričio 16 d. atidaromos parodos

Kova (medis)

vienu atveju šimtas gal laikyta idealu. Taigi prieš 30 metų šimtas pradėjom ir dabar vėl į juos grįžtam, tik, matyt, per turtingi pasidarėm, tai dar senų rotatorių netraukiam iš palovių (o jie gal ir sunykę bus, teks pirkti naujus), naudojames spaustuvėmis. Nusibos, žinoma, toksai žaidimas, ir kelias atgal turi ribą, jis nepriklauso begalybės kategorijai.

Nesu visiškai apkliautęs ir suprantu, kad optimistai man gali tuojau pat surasti argumentų, kurie prieštarautų kelio atgal teorijoms. Štai, sakysim, pakliš pannonų pasiūlyti metriką naujosios Antano Gustaičio knygos "Saulės šermenys". Jos išleista 1.500 egzempliorių, taip, mažiau.

Tie egzemplioriai lyg ir linke būtų paguldėti mane ant menčių. Gražus skaičius mūsų sąlygomis. Taip.

Tačiau Antanas yra mūsų juokdarys karalius (ne karalių juokdarys, ne), ir gali būti, kad mūsų kiti gabieji juokdariai neįsižeis, jei nieko nesiklausės ir su niekuo nesitarės, jam priskiriu sostą. Mano galva, jis toks yra. Na, jeigu net ir karaliaus neparemtų bent dalis tų, kurie jam

ploja, būtų jau nebe kelias atgal, bet pasaulio galas. Tada sakytų, kad jo juokinami jie ir plovami veidmainiauja.

NAUJA KNYGA APIE G. ORWELLI

Net ir mums truputį pažįstamas iš "Gyvulių ūkio", kuris, F. Neveravičiaus versta, buvo išleistas lietuvių kalba, o ypač išgarsėjęs romanu "1984" (lietuviams retam tapažįstamas; F. Neveravičius ir tą romaną išvertė, bet niekas nesusigundė išleisti), George Orwell slaptyvardžiu savo darbus pasirašinęs anglų rašytojas Eric Blair mirė 1950 m.

Mes taip jau įpratę, kad jeigu kas mirė, tai tą maždaug ir užmirštam, vis tiek, kas jis bebūtų buvęs, nes gyviesiems, matyt, neužtenka pakankamai laiko pasirūpinti savim ir savais reikalais. Deja, ir tą taisyklę netelpa G. Orwellis. Jo knygos leidžiamos vis naujomis laidomis, apie jį rašoma knygos ir straipsniai. Aną dieną skaičiau prastarimą, kad, rodos, jau viskas apie jį parašyta, nebėra nieko nauja pridėti.

Pasirodo, netiesa. Leidėjas Leslie Frewin atsitiktinai užmezgė ryšį su 72 m. amžiaus senute, kuri jam užsiminė, jog rašysianti knyga apie Orwellį. Toks pasakymas galėjo reikšti, kad moteriškė užsimojusi rašyti naują jo biografiją ar nagrinėti jo kūrybą. Bet tai moteris, Orwellio vaikystės meilė, knygą parašė. Jos knygoje, pavadintoje "Erikas ir mes", pasakojama apie dviejų šeimų penkių vaikų draugystę. Toje kompanijoje dalyvavo Orwellis ir jos sesuo. Orwellis tada buvo vienuolikametis, tai buvo šio amžiaus pradžia, ir į bažnyčią jie važiuodavo karieta, ir žvakės būdavo uždegamos pasiūviu, ir sądainių jie už peną gaudavo net dvylika. Žodžiu, iš knygos, kuri bus išleista pavasarį, žvelgs į skaitytoją vaikiškas Orwellio veidas ir gyvenimas, kokio jau nebėra.

AR "PICTURE POST" REIKALINGAS?

Hultonas iki 1953 m. leido Londone tokį iliustruotą magaziną "Picture Post". Magazinas pasidarė nuostolingas ir buvo sustabdytas.

Bet tai buvo toks magazinas, kurio per pastarąjį dvidešimtmetį kas nors vis pasigedavo. Viena leidykla (Peter Way) nutarė išsiaiškinti, kiek toksai pasiilgimas pagrįstas. Jis perspausdins vieną numerį iš to meto, kai Londonas būdavo bombarduojamas. Jau užsakymų esą gauta 100.000 egzempliorių.

Jeigu pasirodysią, kad toks magazinas iš tikro reikalingas, tai

naujasis leidėjas atgaivins jį po to bandomojo numerio.

Ryšium su ta magazino istorija mano smegeninėje užkliuvo žodis: reikalingas. Kas dar mums reikalinga, o ką mes vien tik laikome reikalinga?

SURASTA IR ATSPAUSDINTA

Karo metu pasitraukęs tolyn nuo fronto į Uralą, Cistopolį, rusų poetas Borisas Pasternakas 1942 m. laisvai išvertė lenkų poeto ir dramaturgo Juliaus Slovackio 12 eilėraščių ir pasiuntė į Maskvą valstybinei leidyklai, bet rankraščiai ten paslaptinai dingę.

Kai B. Pasternakas mirė, jo draugai pradėjo užsispyrę tų vertimų ieškoti. Iš laiško buvo aišku, kad poetas tikrai vertė ir siuntė. Tik šių metų pavasarį paaiškėjo, kad vertimo originalus turi karo metu Cistopolyje gyvenęs gydytojas A. D. Avdejevas, draugavęs su B. Pasternaku.

Radinį išspausdino "Novy mir" žurnalas, ir dabar aiškėja, kodėl anuo metu vertimai negalėjo būti išspausdinti. Kaip 1831 m. sukilimo dalyvis, J. Slovackis turėjo bėgti iš savo krašto, ir jo eilėraščiuose šaukiamasi laisvės Lenkijai.

MOKYTOJAMS TARNYBOS UŽSIENY

Mokytojai, kurie būtų intere-

K. V. Banaičio kamerinės muzikos koncertas Rochesterioje

Rochesterio lietuvių visuomenė turėjo retą progą išgirsti K. V. Banaičio kamerinės muzikos koncertą.

Izidorius Vasyliūnas, David Mott ir Vytenis M. Vasyliūnas, koncertavę Carnegie Recital Hall New Yorke šeštadienį, sekančią dieną, spalio 28, tą pačią koncerto programą pakartojo Nazareth Arts Center, čia, Rochesterioje.

Pirmoje dalyje girdėjom Rapsodinę Sonatą (viola ir fortepijonas) ir Pastoralinę Siutą (smuikas, klarnetas ir fortepijonas). Neturint partitūros po ranka ir intymiai veikalo nepažįstant, sunik juos analizuoti. Besiklausant Rapsodinės Sonatos, violončelės pakeltimas viola nebuvo įspūdingas. Jautėsi ribotas violos tembras ir veikalas, gal būtų, dėl to nuskambėjo šiek tiek monotoniškai.

Pastoralinė Suita lyg ir buvo koncerto viršūnė. Klarnetistas David Mott, smuikininkas I. Vasyliūnas, bei pianistas V. Vasy-

Aukštaitės ir žemaičio duetas Čiurlionio galerijoje

Du Kanadoje išsimokslinę bei kūrbyboje subrendę lietuviai dailininkai Irena ir Osvaldas Mickūnai, prieš nepilnus dvejus metus pasirodę mūsų Čiurlionio galerijoje Chicagoje, ruoštoje gal pirmojoje giminės parodoje su dail. Jonu Kelečium, lapkričio 16 d. vėl sugrįžta į Čiurlionio galeriją, kur bus atidaryta dail. Irenos ir skulpt. Osvaldo Mickūnų paroda. Irena yra gimusi Aukštaitijos Rokiškyje, o Česlovas — Žemaitijos Girkalnyje. Jiedu sukūrė šeimą, kuri, rodos, tik menai ir gyvena. Tai liudija jų nuolatinės meno studijos ir nesibaigiančios parodos įvairiose Kanados ir JAV galerijose.

Po jų pirmojo pasirodymo Čiurlionio galerijoje vienas meno žinovų rašė: "Kam teko sutikti Ireną, tuojau galėjo įsitikinti, kad tai įsikūnijęs moteriškumas. Tas švelnus moteriškumas dvelkia ir iš jos meistriskai atliktų

akvarelės darbų. Parodoje išstatytuose kūriniuose daugiausia buvo vaizduojama saulė su įvairių spalvų ir įvairaus šviesumo aureolėmis, ratais, spinduliais. Čia žaiste žaidė vaivorykštės spalvos ir spektrai. Tai buvo įdomu, šviežia, iki šiol Čiurlionio galerijoje dar nematyta.

"Jeigu Irenos mintys padangėmis skraido ir atrodo, kad nori net saulę į žemę nukelti, tai jos vyras Osvaldas lyg stengiasi įrodyti, kad panašius efektus galima išgauti ir iš žemėje augančio medžio. Jo medžio skulptūras supa kažkoks primityvus subtilumas, lyg iš pievų besikelias rytmečio rūkas".

Tikime, kad po pirmojo pasirodymo Čiurlionio galerijoje abu menininkai kūrbyboje dar labiau ūgtelėjo naujaisiais savo darbais, kuriuos dabar atveža Čiurlionio galerijon.

VI. R.

Buvau pas "Peliukus ir plaštakes"

NIJOLĖ JANKUTĖ

Brutė Pūkelevičiūtė, PELIUKAI IR PLAŠTAKĖS. Iliustravo Kazys Veselka. Išleido "Darna" 1973 m. Chicagoje. Kaina \$1.50. Gaunama ir "Drauge".

Kada tik sutiksiu darželinukus ar pirmaklasius, būtinai pasakysiu, kad lankiausi pas peliukus ir plaštakes ir kaip man ten buvo

Brutė Pūkelevičiūtė

smagul. Tie peliukai, plaštakės, varliukai ir garsūs Kvikių, Kvakio bei Čirpuko orkestras labiausiai laukia, kad maži vaikučiai juos aplankytų. Tai padaryti visi nesunku. Tik reikia paprašyti mamą ar tėtį, kad nupirktų mažą žalsvą knygutę su rausvais peliukais ir rausvom plaštakėm viršelyje. Kai tą knygutę vaikas atsivers, tuojau atsidsurs peliukų malūne, kur:

Peliukai net sušilę
Miltus semia, miltus pila
Ir, nešiodami maišus,
Braukia prakaito lašus.

Iš ten jis galės keliauti į margą pievą, kur:

Dobilėlis sukuokuotas,
Žemuogytė nuprausta;
Ant kiekvieno grybo koto
Dar ikortelė prisęta.
Ant kortelės užrašyta:
"Atsargiai! Šviežiai dažyta!"

O toje pievoje vyksta koncertas

Dainėles garsių žiogų
Kiekvienam išgirsti vertal

Kvikis skambino gitara,
O Čirpukas fleitą pūtė...
Kvakis taip gražiai dainavo
Apie žaigžde ir žibute,
Kad žiūrovai šaukė "bravo".
Tol jo prašė, tol jam plojo,
Kol jis dainą pakartojo.

suoti gauti tarnybas užsienio mokyklose, gali dalyvauti specialioje konferencijoje, pavadintoje "Employment Opportunities for Teachers", įvyksiančioje Illinois universiteto Chicagos Circle padalinėje lapkr. 17 d. Konferencijoje bus daug įvairių šalių ir sričių informuotojų.

Tų linksmybių bus labai smagu klausytis kiekvienam mažui...

kuo, kai mama vakare, prieš užmiegant, paskaitys. Bet jei mergytė ar berniukas jau lanko II-III skyrių, jie lengvai galės patys pasiskaityti, o besikaitydami net atmintinai išmokyti.

Gi dabar dar žodelis mamai ir tėtei.

"Peliukai ir plaštakės" yra nepamainoma knygutė tai vakaro valandai, kada mažasis šeimos narys prašys, "mama, paskaityk!". Nepamainoma ji ir tada, kai antraskyris delfioja žodžius į sakinius ir elementorius nusibosta. Čia linksni žodžiai šokinėja gražiais rimais, kaip tie peliukai, žiogai ir varliukai. Čia lietuvių kalba lengva ir graži, kaip tos plaštakės. O paveikslukai prašosi būti atkartojami visomis spalvomis mažųjų skaitytojų sąsiuvinuose. Knygutės kaina ... tik \$1.50! Pigiau už dežę šokolado, o nei dantukų nei pilvukų negadina, tik jaunai širdėlei duoda grožio ir švelnumo. O šių savybių mūsų grubiam pasauliui tikrai nepadaug.

Man rodos, kad be "Peliukų ir plaštakių" neturėtų apsieiti nė viena lietuviško darželio bei pirmųjų skyrių mokytoja.

Nijolė Bogutaitė-Dėdinienė

Irena Mickūnienė

Figūrinis abstraktas

Iš Čiurlionio galerijoje, Chicagoje, lapkričio 16 d. atidaromos parodos